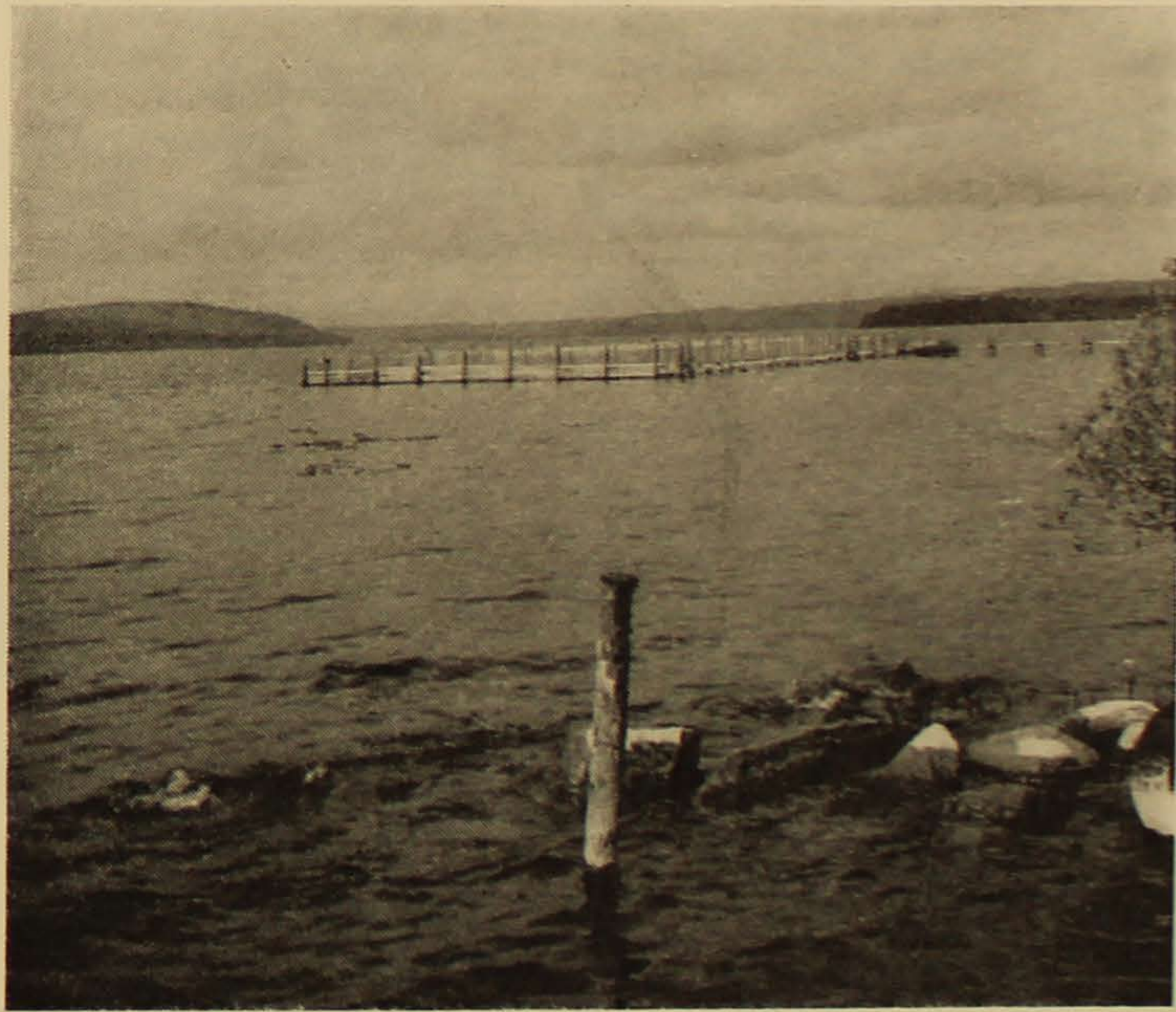

SVENSK FISKERI TIDSKRIFT

Nätgårdar för fiskuppfödning i Ivösjön.

Se artikel sid. 94.

Nr 6/7

Juni/Juli 1961

70:e årg.

Pris kr. 2:00

— ny, öppen haspelrulle med vevhus, spolhus och gavel i slagfast, saltvattenbeständigt Delrin. Säsongens glada överraskning! Pick upen fälls automatiskt upp genom att veven dras baklänges, och ställbar fot ger Er bekvämaste tänkbara kastställning. Stor linkapacitet och lättmanövrerad slirbroms ja, Ni måste prova själv! Och när Ni handlar ny lina till Victory 400 följer dessutom alltid en fålig polystyrenspole gratis med på köpet. Kostliga fångster lockar — och med rejäla Victory fiskedon tar Ni hem fina fisken! I utförlig specialbroschyr presenterar vi Victory 400 i detalj. Vi skickar Er den gärna! Fyll i kupongen nedan och posta den till **Victory Produkter AB, Malmö 16** — redan i dag!

VICTORY

**VICTORY
400
-lätt
ROBUST
rejäl**

Jag vill veta mer om Victory 400

Namn

Adress

Postadress

SVENSK FISKERI TIDSKRIFT

Organ för Sveriges Allmänna Fiskevårdsförbund

Redaktör och ansvarig utgivare: O. OLOFSSON

Nr 6/7 Årgång 70

Upplysningar om expedition och prenumeration m.m. efter texten

Juni/Juli 1961

INNEHÅLL

G. Svärdson: Fritidsfiskets problematik (s. 85). — T. Ros: Kompensation av fiskeskadorna i reglerade vatten (s. 88). — O. W. Nilsson: Visst förekommer rovfiske (s. 93). — H. A.: Ha vi stora möjligheter till odling av regnbågsforell i dammar? (s. 94). — G. Lithner: Fiskinplanteringar i två tjärnar i Jämtland (s. 95). — Interpellation om 2:10-medlens användning (s. 96). — B. Tägtström: Lag om fiskevårdsområden (s. 97). PERSONALNOTISER (s. 98). — LITERATUR (s. 100). — FRÅN FÖRBUNDEN (s. 102). — I KORTA DRAG (s. 103).

Återgivandet av text och illustrationer tillåtes endast om källan anges.

Fritidsfiskets problematik

Av Gunnar Svärdson

Det bor 2 miljoner svenskar i glesbygd och 5,5 miljoner i tätorterna. Detta innebär att 73 procent av svenska folket lever i städer och andra bebyggelsecentra. I mitten av 1970-talet beräknas omkring 80 procent bo i tätorterna.

Denna befolkningsomflyttning utgör en viktig faktor bakom fritidsfiskets genombrott. En annan ligger i standardhöjningen. Erfarenhetsmässigt är det så i alla västerländska länder att höjd standard ger intensifierad fritidsverksamhet utomhus i form av jakt och fiske. Om detta möjligen sammanhänger med att våra förfäder en gång i tiden livnärt sig nästan uteslutande av jakt och fiske kan vi kanske i sammanhanget lämna därhän.

En tredje faktor är bilismen. Massor av människor kan på sin fritid lätt förflytta sig mycket långa sträckor. Fjäll, skogsbygder och havsstränder är bara några timmar borta. Sommarstugor, camping och friluftsliv drar semester-människan mot vattnet och bad. Det ger ökat intresse för båtar, segel, utombordsmotorer, vattenskidor och — fiske.

Fritidsfisket har kommit för att stanna. Det gäller både sportfisket, som bedrivs med spö

och artificiellt bete, och det mera lugna hemmafisket invid sommartorpet med maskmete, långrev, ryssjor och nät. Fritidsfiske utövas för nöjes skull i motsats till kommersiellt eller yrkesfiske, som bedrivs i avsikt att sälja fångsten. När hemmafiskaren på sitt nät får större fångst än han äter upp, då bränns det. Säljer han överskottet knorrar yrkesfiskets män över den illojala konkurrensen. Det stora flertalet fritidsfiskare ger dem rätt i denna klagan.

Trots lortvattnet har vi mer fiskemöjligheter än flertalet andra europeiska länder. När den ekonomiska standardhöjningen rullat vidare ännu ett stycke och nått de breda lagren i Tyskland, Frankrike, Italien och andra folkrika länder, kommer vi om något decennium att få uppleva ett veritabelt lämmeltåg av fiskesugna utlänningar. De kommer som fisketurister, för att dra upp öring, röding och gädda, se midnattsolen eller åtminstone våra ljusa kvällar samt våra svenska sommarflickor. De utländska fisketuristernas antal kommer sannolikt så småningom att mångdubbelt överstiga de inhemska fritidsfiskarnas.

Hittills har insjöarnas och vattendragens fis-

kar utgjort en reserv av äggviterik föda. Den har varit bra att ta till när köttet uteblev. Konjunkturen har inverkat kraftigt. Vid dåliga tider blir fisket mer intensivt. Fiskevattnens karaktär av skafferi har medfört att de endast sällan betraktats som en nyttighet i sig själva, som kunnat köpas och säljas samt införas i böckerna som särskild fastighet. Alla s.k. skattefisken är av gammalt datum.

Sjöars och älvars avkastning i fisk räcker dåligt till för ett yrkesfiske med utvecklingsmöjligheter. Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren utgör undantag. När själva fiskandet blir huvudsak — icke fångsten — kan alla fiskevatten, även de mycket små, ge betydligt högre avkastning. Fritidsfiskets utveckling i framtiden beror till stor del på om våra myndigheter inser att vi här har en förbisedd utvecklad naturtillgång.

Fiskerätt följer jordinnehav och utgör enskild egendom. Undantagna är kustvattnen vid väst- och sydkusten, där dansk rättstradition varit grundläggande. Med 1950 års fiskerättslag vidgades det fria fiskevattnet, dels till att omfatta en hel del tidigare enskilt område längs ostkusten, dels också att gälla centrala områden av de stora sjöarna.

Reformen var avsedd att främja fritidsfisket. De sakkunniga hade förbiset det betydande affektionsvärde de fiskerättsägare som regel tillmäter sitt vatten. Dessutom saknas helt objektiva marknadsvärden på fiskerätt, eftersom den ej kan köpas och säljas. Fältet var alltså fritt för argumentation. Därvid skärptes motsättningarna mellan fiskerättsägare och fritidsfiskare. Det låg ju i de förras intresse att utmåla de spösvängande turisterna som objudna gräshoppsvärmar, som fullständigt förstörde de fiskbestånd som fanns. Ju svartare fritidsfiskarna utmålades, desto större ersättning kunde krävas.

Ersättningarna beräknades vid riksdagsbeslutet till 2—3 miljoner, vilket skulle visa sig vara en gigantisk felkalkyl. Hittills har reformen kostat 9 miljoner i utbetalda ersättningar, ytterligare något tiotal miljoner skattemedel är reserverade men krav är resta på 150—200 miljoner. Hade fiskevattnen varit en marknadsvara skulle stat och kommun ha kunnat köpa in — eventuellt expropriat — omfattande fiskerätter för de pengarna och fritidsfiskarna skulle sannolikt ha fått fler fiskemöjligheter än nu blev fallet.

Utgår vi från 1970-talets beräknade befolkningsfördelning kan vi säga att genomsnittligt en person (fiskerättsägaren) har vad fyra per-

soner (fritidsfiskarna) vill utnyttja eller förvärva. Den naturliga lösningen måste bli att fiskerätt upplåtes mot avgift (fiskekort eller arrende) eller försäljes.

Därmed grundlägges även ett samarbete, i gemensamt intresse, mellan de bägge kategorierna medborgare.

Fiskevården måste vila på samma reella ekonomiska grund. Den fordrar investeringar, men dessa kan bli lönande och ge god vinst. Ett exempel må belysa detta. Det gäller ett försöksvatten inte alltför långt från Stockholm. Försöket har gjorts för att pröva de nya metoder vetenskapen gett oss och stimulera fiskerättsägare till egna ansträngningar.

Sjön är på 40 hektar och utgör en helt vanlig slättsjö, med vassar och betydande gröna undervattensängar. 1956 fanns där cirka två ton småväxt mört och braxen, dessutom något hundratal matnyttiga abborrar och gäddor, enstaka sarvar, rudor, sutare och ål. I starren gömde sig sällan sedda småspiggar. Nu, fem år därefter, är vattnet klarare och djurlivet på botten rikare. Hundratusentals småspiggar utgör föda för något hundratal kilotunga bäckrödingar och regnbågar, dessutom vimlar det av småöringar. De är ett par år gamla och beräknas ge gott fiske några år framåt.

Detta har varit dyrt. Utslagningen av ogräsfisken kostade i runt tal 7.000 kronor, den nya sättfisken 1.000. Ungefär 200 kronor per hektar har alltså denna fiskevård kostat. Den kemiska industrin arbetar energiskt för att få fram nya, billigare fiskgifter och kostnaderna för fiskevård av denna typ kan säkert nedbringas högst väsentligt om några år. Men även detta dyra första försök skulle, om det företagits för vinnings skull, mycket väl löna sig. Antag att sportfiskare erbjöds flugfiska i sjön för 100 kronor per säsong och att antalet begränsades till 25. Femhundra kronor årligen kunde avsättas till ekor och ny sättfisk. Den gjorda investeringen skulle snart börja ge god vinst. Fiskerättsägaren skulle ha förvaltat sin egendom och sportfiskarna gjort en god affär som sluppit resa till fjällen för att få tillfälle att flugfiska av hjärtans lust.

Med effektivare fiskevård, rationellt utnyttjande av vattnen och konkurrens mellan fiskerättsägarna skulle fritidsfiskarna få en stor mängd möjligheter att välja mellan. Fria vatten finns redan. Snart skulle hela skalan fiskevatten offereras, från klens frivatten till allt bättre kvaliteter, med, i högsta prisklassen, flugfiske efter ädelfisk. Det finns säkert inte många fritidsfiskare som är ovilliga att betala för nöjet

och i proportion till hur de själva uppskattar det. De vill med andra ord förbehålla sig att välja bland olika erbjudanden. Välja mellan landsändar, fiskarter och olika grad av ensamhet vid vattnet.

En av ekonomiska skäl driven fiskevård skulle snart nog sanera den verksamhet som nu bedrivs i landet under denna benämning. Den är välmenande men skäligen ineffektiv och drivs främst av oberättigat dåligt samvete hos fiskaren. Han vill sätta ut nykläckta fiskyngel som ersättning för den fisk han »berövat» vattnet.

Det finns krafter som vill främja fritidsfisket med helt andra åtgärder. De säger sig vilja gå vidare på den väg, som beträddes 1950, och frisläppa allt vanligt mete eller rentav kastfiske. Det skulle innebära att vem som helst fick svänga sitt kastspö över vilket vatten han önskade. En fritidsfiskare tycker kanske i förstone att det skulle vara utmärkt. Allt trassel med fiskekort och avgifter försvann.

En närmare eftertanke avslöjar dock att detta vore den största björntjänst någon kunde göra fritidsfisket. Det skulle göra ägarna till fiskevatten fruktansvärt avogt inställda till alla farande fritidsfiskare. De som har egna stugor och sommatorp med fiskerätt skulle till sin grämlse se hur folk ostraffat kom och kastade på deras vatten. Yrkesfiskare skulle bli ännu mer uppretade på allt som liknar kastspön än vad de redan är.

Det skulle också betyda mord på all fiskevård. Vem vill lägga två strån i kors för sitt vatten, när vem som helst kommer och skördar frukterna? Ingen skulle stimuleras att pröva alla de lockande möjligheter till modern fiskevård som forskningen gett oss. Vi kan ju lätt tänka oss vad som skulle hända med de stora regnbågarna och bäckrödingarna i försökssjön som omnämndes tidigare. Samt hur den fiskerättsägare kände sig, som satsat några tusen kronor i en fiskevårdande investering.

Vad blir det av yrkesfisket i de mindre insjöarna? Det får kämpa en allt hopplösare kamp mot stigande arrenden, som krymper de förut ringa nettoinkomsterna. Många får dela skomakarens och andra döende yrkens öde.

Men utvecklingen ger yrkesfiskarens nya möjligheter. Fritidsfisket kommer i vissa vatten att lämna några fiskarter mer eller mindre i fred. Gös, sik och siklöja är sådana arter, eftersom de i ringa utsträckning eller ej alls kan fångas med sportfiske. Det ger möjlighet till specialiserat yrkesfiske riktat på dessa arter, utan att det sportmässiga fisket lider minsta intrång. Modern fiskevård, byggd på fiskeribiologisk

forskning i motsats till den gamla, har även riktat fiske som främsta arbetsmetod, näst total restaurering av ett vatten. Man måste söka reducera röding för att gynna öring i samma vatten, reducera sik för att gynna röding, gädda och abborre för att gynna ädelfisk, sannolikt mört för att gynna gädda och nors för att gynna gös — alltså tvärt emot en vanlig uppfattning — och ål måste hindras förstöra kräftvattnet. Abborre och kräfta är även antagonistiska arter, liksom lake och ål, abborre och gös, abborre och sik osv. Allmänt gäller att ju fler fiskarter det finns i ett vatten, desto mindre blir det av var och en. Följaktligen måste man alltid sträva att med alla medel hålla efter de i varje sjö ej eller mindre önskvärda arterna. Denna fiskevård kommer sällan att utövas av fiskevattnesägare eller fritidsfiskare. Det behövs en ny kategori yrkesmän: fiskevårdare, som fiskar, inte för avsalu eller nöje, utan som ren fiskevård åt andra. Här öppnar sig nya inkomstkällor för gamla yrkesfiskare.

Ett fiskbestånd som ej utsätts för nämnvärt fiske blir överårigt. De talrika gamla fiskarna kan antingen bli stora (gädda, vissa öringbestånd och sikar) eller småvuxna på grund av näringsbrist s.k. tusenbröder (abborre, röding, braxen, mört, ibland öring och sik). Ett intensifierat fiske leder i förra fallet till minskat antal stora fiskar och ökad mängd mindre exemplar, på grund av lättnad i konkurrens och kannibalism. I det senare fallet leder det ökade fisket till mer storvuxna fiskar, på grund av förbättrad tillväxt. »Överfiskning» brukar man kalla den förändring, som innebär att överåriga, stora fiskar minskar och mer snabbväxande ungfiskar börjar dominera beståndet. Reproduktionen i beståndet har då som regel snarast förbättrats, men i missriktat nit försöker man »bota» överfiskningen med yngelutsättningar. Det är föga märkligt att man aldrig kunnat se resultat av sådana utsättningar.

Ett fiske, så intensivt att fiskbeståndets rekrytering verkligen äventyras, är sällsynt. Det förekommer endast i specialfall, t.ex. då öringungar i strömmarnas barnkamrar metas upp i stor mängd. Dessa ungers antal är vanligen bestämt av den speciella uppväxtniljös begränsade areal.

Allmänt sett var fisket hårdare förr än nu. I slutet av 1800-talet drog man not i flertalet sjöar och vandringsfisken fångades i fällor av skilda slag. I många sjöar var fisken då mer snabbväxt och grov. Åldringar brukar kunna berätta därom.

I fritidsfiskets problematik ingår bristen på

ett objektivt statligt organ, som kan göra avvägningar mellan verkliga eller förmenta intressekonflikter mellan olika kategorier fiskande. Kungl. Fiskeristyrelsen inrättades 1948. Den är ett ämbetsverk, placerat i Göteborg, vars beslutande styrelse utgöres av fyra representanter för de stora yrkesfiskarorganisationerna jämte en representant för fiskhandeln. I vissa frågor deltar fyra vetenskapsmän, representerande till fiskeribiologin angränsande naturvetenskaper. Överdirektören är biolog. Organisa-

tionen av detta verk har självfallet en allvarlig slagsida när det gäller fiskerättsfrågor, stadgor och fiskevårdsprogram, där just avvägning mellan yrkesfiskarintressen och fritidsfisket ofta kommer in. En principiell åtskillnad mellan fackorganisationer och objektiv statlig administration står därför högt upp på fritidsfiskets önskelista.

(Artikeln har varit införd i Vi under rubriken »Sverige-Europas fiskereservat»).

Kompensation av fiskeskadorna i reglerade vatten¹

Av Tage Ros

Den moderna vattenkraftsexploateringen åtföljs som bekant av mer eller mindre svåra skador på sötvattensfisket. Till skydd för fisket bestämmer vattenlagen bl.a., att åtgärder inom rimliga kostnadsgränser skall vidtagas för att motverka skadorna. Därjämte ges möjlighet att genom penningersättningar hålla sakägarna skadslösa.

Man ansåg länge, att den huvudsakliga fiskeskadan vid en sjöreglering skulle bestå i att de olika fiskarternas reproduktion nedsattes, varigenom fiskbestånden skulle gå tillbaka i individantal. Kompensationsåtgärderna fick följaktligen ofta karaktären av bestånds förstärkande inplanteringar. Hypotesen har emellertid ej bekräftats. Tvärtom har bl.a. sjöregleringar bidragit till att visa, att reproduktionen normalt är så kraftigt överdimensionerad, att mycket stora åderlätningar kan tålas, utan att beståndet av könsmogna fiskar minskar i individantal.

När dylika kompensationsförsök nu icke visat sig leda till avsett resultat, skulle de fiskesakkunniga ändå rent formellt kunna anses lösa sina uppgifter genom att föreslå penningersättningar till de skadelidande. Jag skall här inte närmare gå in på ersättningsfrågan, utan nöjer mig med att konstatera att skadevärderingen är mycket komplicerad och i flera avseenden ännu icke tillfredsställande löst. Som talande exempel vill jag då anföra frågan om värderingen av fiskets nöjes- och rekreationsmoment. Detta värde existerar som en otvivelaktig realitet för en mycket stor del av fiskeutövarna.

Det väsentliga är emellertid att fiskeskadeproblemet icke löses med penningersättningar.

¹ Anförande av laborator T. Ros vid Svenska Naturskyddsföreningens konferens, november 1960.

Ur allmän synpunkt är det icke försvarligt, att mycket stora arealer inlandsvatten tillåtes ligga i ruiner, än mindre i en tid, då fisket alltmer visar sig vara en fritidssysselsättning, som ligger synnerligen väl i linje med vårt folks sedan gammalt erkända naturintresse. Ur enskild synpunkt blir en penningersättning i många och kanske just kritiska fall av efemär natur och utgör för övrigt ingen bot för skadan på ett realvärde.

Som fiskeribiolog kan man därför inte annat än klart och entydigt se sin främsta uppgift bestå i att söka återföra de skadade vattendragen till så god produktion av nyttofisk som möjligt. Därvid bör redan från början hänsyn tagas även till fritidsfisket, om vars fortsatta utveckling förhållandena i USA torde ge en antydning — dock med den förhoppningen att vi slipper amerikanska överdrifter. Man bör med andra ord försöka bygga upp ett fiske, som jämsides med det rena fångstvärdet även har ett rekreativvärde.

Förutsättningen för att man skall lyckas med kompensationsåtgärderna är givetvis att man vet så mycket som möjligt om såväl skadorna som botemedlen; sedan diagnos på sjukdomen ställts kan det adekvata botemedlet väljas.

Den fiskeribiologiska forskningen i de frågor, som hänger samman med vattenkraftsexploateringen, är av mycket ungt datum. Resultat och djupare insikt har därför börjat komma först i sen tid. Ännu återstår mycket att uröna, men en viktig milstolpe har nåtts i och med insikten att den väsentligaste skadan vid en sjöreglering utgöres av en näringsskada. Den består i att strandområdet — litoralen — så gott som totalt utarmas på bottenorganismer, såväl växter som

djur. Detta område levererar normalt huvudparten av många fiskarters föda. De botten-djursätande fiskarna tvingas därvid — i de fall de ha tillräcklig ekologisk plasticitet — att övergå till planktondiet, vilket leder till försämrad tillväxt, ofta t.o.m. till fördröjning. Detta gäller t.ex. vissa sikarter och röding. I de fall den ekologiska plasticiteten är mindre, håller fisken envist fast vid sin diettyp, vilket förutom försämrad tillväxt även åstadkommer en utglesning av beståndet. Detta gäller t.ex. öring, varvid dock även reproduktionsskador tillkommer. Av mycket stor betydelse i kompensationsfrågan är erfarenheten, att planktonproduktionen icke synes radikalt försämrats genom en sjöreglering.

Fiskeribiologerna, i synnerhet vid Sötvattenslaboratoriet, arbetar för närvarande på ett antal olika vägar, vilka tillsammans syftar till att värdebeständigt kompensera fiskeskadorna. De olika vägarna kan sammanfattas under följande rubriker: miljövårdande åtgärder, beståndsvårdande åtgärder, nya fiskemetoder, åtgärder i bivattendrag.

1. MILJÖVÅRDANDE ÅTGÄRDER

Grunddammar. Vissa delar av den reglerade sjön, t.ex. tillflödenas deltaområden, väldefinierade vikar, gropar och svackor inom strandområdet o.s.v. kan undandragas regleringen genom att deras trösklar höjs till grunddammar. I strömmande vatten kan trösklarna i selens utlopp höjas. På detta sätt skapas reservat — refugier —, där normal bottenfauna kan överleva och frodas. Man får härigenom lokalt god fiskproduktion och dessutom ansamling av fisk, vilket underlättar avfiskningen. Det sista är redan i och för sig av stor betydelse, eftersom fiskesvårigheterna på grund av ris, bråte och vattengrumlingar och av att fisken är så utspridd kan vara mycket stora ute i regleringsmagasinet. Erfarenheterna av grunddammar är hittills goda. Sålunda lämnar en på detta sätt reserverad vik av den norska sjön Limingen numera c:a 25 kg fisk per hektar. Ett typexempel av utomordentligt intresse att följa har vi i Kultsjön och Kultsjöån i södra Lappland. Här har i sjön anlagts två grunddammar med en sammanlagd areal om c:a 200 hektar, varjämte vissa vikar och gropar utan åtgärder kommer att fungera som grunddammar. I Kultsjöån kommer vattenytan i 11 stycken sel att hållas uppe med hjälp av grunddammar.

Minimitappning. Älvsträckorna nedanför regleringsdammar och kraftverksintag bör i allmänhet icke under någon tid av året helt få

torrläggas. Eftersom varje m³/s av det tappade vattnet emellertid representerar ett stort ekonomiskt värde, bör minimitappningen utformas med största omsorg. Av grundläggande betydelse är att först utröna, om vattendraget fortfarande i tillräcklig omfattning innehåller lämpliga miljöer för fiskens lek och uppehåll. Förhållandena därvidlag kan — såsom i fallet Kultsjöån — förbättras genom bl.a. grunddammar. Om möjligt bör minimitappningen utformas så att den sommartid tillåter fiske och vintertid tillåter fiskens och strömfaunans övervintring. Strömfaunan är oerhört högproduktiv och har mycket högt värde som fiskföda, men den dödas snabbt om vattnet stagnerar. Som exempel kan nämnas, att i Kultsjön tillsvidare föreskrivits en minimitappning om 25 m³/s under fiskeperioden sommartid och 1,5 m³/s vintertid, däremellan övergångstappningar.

Fisktrappor. Fisktrappor över reglerings- och kraftverksdammar kan vara mycket värdefulla. Förutsättningen är dock att nedströmsområdet ger betingelser för fiskens lek och uppväxt i tillräcklig omfattning, samtidigt som sjön fortfarande tillåter ett bestånd av denna fisk, och/eller att återvandring av fisk som lämnat sjön kan förväntas.

Nya vattenleder. Såsom alternativ till fisktrappa kan i enstaka fall finnas naturliga förutsättningar att genom smärre schaktningar kringgå en spärrande damm med en helt ny vattenled. I denna kan eventuellt helt nya fiskevatten skapas.

Smärre detaljåtgärder. Vid en detaljgenomgång av vattendraget vid lågvattenföring kan man med hjälp av dynamit, enkla schaktningsredskap o.s.v. utföra en mångfald smärre åtgärder, som ej behöver kosta mycket, men som bidrar till att behålla fiskemöjligheter. Som exempel på dylika åtgärder kan nämnas sänkning av intagströsklar till bigrenar, öppnande av passage genom vandringshinder, byggande av lekplatser, skyddade uppehållsplatser, strömkoncentratorer o.s.v. I de fall då den högproduktiva strömfaunan slagits ut genom vattengrumlingar, bör rekolonisationen kunna påskyndas genom inplantering av dylika organismer.

Vid samtliga nämnda åtgärdstyper i sjöutlopp och längs älvsträckor skall man emellertid noga skärskåda kvarvarande miljöbetingelser för de fiskarter man avser skydda såväl i sjön som i älvsträckan nedströms. Man bör därvidlag även hålla möjligheten till framtida introduktion av nya fiskarter i sikte.

Gödsling av vatten. För fullständighetens skull bör påpekas, att gödsling av vatten i vissa sårfall kan tänkas utgöra en väg att höja fisk-avkastningen.

2. BESTÄNDSVÅRDANDE ÅTGÄRDER

Bortfallet av strandområdets bottenfauna innebär att de forna näringskedjorna brytes. Då som nämnts primärproduktionen icke synes radikalt försämrats genom en sjöreglering, finns grundförutsättningen för att med hjälp av helt nya, lämpliga organismer bygga upp nya näringskedjor. I princip skall dessa bestå av planktonätande former av olika storlek vilka kan fungera som näringsdjur, samt utpräglade rovfiskar, som är beroende av bottenfauna och i reproduktionshänseende helst oberoende av sjöregleringen. De planktonätande näringsdjuren bör omfatta dels ryggradslösa djur, som kan tjäna som näring för rovfiskarnas ungstadier men även för vuxna nyttofiskar, dels även fiskar, som kan utgöra bytesdjur för rovfiskarnas äldre stadier. Följande arter av planktonätande näringsdjur är f.n. aktuella.

Ryggradslösa näringsdjur. En nyckelposition intar de s.k. relikta kräftdjuren *Mysis relicta*, *Limnocalanus macrurus*, *Pallasea quadrispinosa*, *Pontoporeia affinis* m.fl. De har på grund av sin spridningsekologi och invandringshistoria blivit stannande nedanför högsta marina gränsen i sjöar med kallt, syrerikt bottenvatten. Det är icke uteslutet, att de kan komma att trivas i vissa reglerade sjöar och där bilda en länk mellan lägre nivåer i produktionskedjan och fiskar. Härigenom kan de direkt bli av tillväxtfrämjande betydelse för de redan existerande fiskbestånden, t.ex. röding och sikar, samt dessutom möjliggöra införandet av vissa rovfiskar, som avses bilda toppen i de nya näringskedjorna. Inplanteringsförsök av bl.a. *Mysis* är redan utförda enligt följande. 1954 insattes en liten kontingent *Mysis* från Mälaren i Storsjön i Härjedalen, 1957 skedde en större insättning av *Mysis* från Vättern i Torrön i Jämtland och 1959 insattes 20 å 30 tusen Vätter-*Mysis* i Anjan i Jämtland. Om insättningarna lyckats kan ännu icke avgöras, men försöken har gett värdefull erfarenhet om tekniken vid överförandet. Denna försöksverksamhet kommer att kraftigt intensifieras.

Skulle det visa sig, att våra inhemska arter av ryggradslösa näringsdjur icke passar, får man utsträcka sökandet utöver landets gränser. Det är icke otänkbart, att t.ex. Bajkalsjöns berömda, relikta fauna innehåller den eller de organismer man söker.

Bytesfiskar. Primärkravet på bytesfiskarna är att de skall vara utpräglade planktonätare. Dessutom bör de helst kunna klara sin reproduktion även i en starkt reglerad sjö. De bör givetvis vara relativt småvuxna men även i sig själva ha ett fångstvärde, helst även ett sportfiskevärde. Följande två arter är aktuella.

Siklöja (*Coregonus albula*). Denna art fyller kraven ifråga om planktonätare, reproduktion och nyttovärde men är ingen sportfisk. En stor fördel ligger i att den är inhemska. Där den förekommer tillsammans med öring och röding, utgör den dessa fiskars favoritföda. Risken med siklöja är närmast att den kan bli näringskonkurrent till röding och sikar och därigenom accentuera deras fördrögnings, vilket emellertid ger dessa arter ökad karaktär av bytesfiskar. En nackdel med siklöja är att den kan bli för storvuxen för att vara lämplig som byte. Försök har redan gjorts att i form av nykläckt yngel introducera arten i Stora Jougdan i norra Jämtland. Någon framgång har hittills inte kunnat spåras. I år utsattes den på nytt i sjön men denna gång som ensam fisk. Stora Jougdan hyser öring och röding, men särskilt rödingen har fördrögnings sedan fisket s.g.s. upphört i samband med att befolkningen flyttat bort.

Indianlax (*Oncorhynchus nerka* kennerlyi) är det namn vi lancerat på den nordamerikanska laxen kokanee. Den är en för liv i sötvatten ärftligt anpassad glacialrelikt, vars stamform är Stilla Havslaxen sockeye. Den synes fylla de uppställda kraven på en god bytesfisk. I allmänhet förblir den småvuxen (15—20 cm) men kan enbart på planktonföda nå en vikt av upp till 1 kg, varefter den kan övergå på fiskdiet och bli ännu större. I denna storlek är den ekonomiskt mycket viktig i västra Kanada och även uppskattad som sportfisk. Den leker vid 3—4 års ålder i allmänhet i strömmar i sjöns tillflöden och dör obligatoriskt efter leken. Det nykläckta ynglet driver följande vår ut i sjön, där fisken sedan lever pelagiskt, d.v.s. i fria vattnet. En stor fördel ur introduktionssynpunkt är, att även romutsättning kan ge lyckat resultat.

Riskerna med indianlaxen ligger främst i att den kan bli näringskonkurrent till röding och sikar, i någon mån även öring, så att dessa fördrögnas. Dess synnerligen utpräglade och berömda hemortstrohet — den återvänder prompt till sin födelseälv för lek — gör att risken för okontrollerbar spridning torde vara så gott som obefintlig.

Indianlaxen har uppenbara fördelar. Det är en nära nog idealisk bytesfisk, som i de fall den

avlägsnar sig från detta ideal har ett utomordentligt högt värde både som matfisk och sportfisk. Den är synnerligen lätt att arbeta med ur odlingssynpunkt och förefaller ge en möjlighet att även utnyttja kraftverksmagasinen för fiskproduktion. Kraftverksmagasinen vållar ur fiskesynpunkt mycket stora problem, genom att röjningarna av kostnadsskäl ej kan göras tillräckligt noggranna och att magasinen i allmänhet innehåller gädda, som effektivt sätter stopp för introduktionen av inhemska, laxartade sportfiskar.

Indianlaxen finns sedan våren 1960 i odling i vårt land.

Rovfiskar. Tyvärr måste man konstatera, att öring och fjällröding ej har rovfisknatur i tillräcklig grad; de har ej lyckats utveckla bestånd av större fiskar ens i de sjöar där regleringen fördrögnats och röding till nära nog idealisk bytesfiskstorlek. Man får därför tänka sig att introducera mer utpräglade rovfiskar. Intresset inriktas därvid i första hand på fyra arter, nämligen vanlig svensk lax (*Salmo salar*), regnbåglax (*Salmo gairdnerii*) vätterröding (*Salvelinus alpinus*) samt kanadaröding (*Salvelinus namaycush*).

Laxen utgör den fisk som är omedelbart tillgänglig för försök. Sådana har också pågått sedan 1959, då Vandringsfiskutredningen satte ut lax i Vättern och Storsjön i Jämtland. 1960 utvidgades genom de fiskesakkunnigas i vattenmålen försorg försöken till att omfatta ett 10-tal sjöar. De hittillsvarande resultaten är i korthet följande.

4-årig lax har i Vättern ökat i vikt från c:a 200 g vid utsättningen i april 1959 till i medeltal 1,896 kg, maximalt 2,750 kg i december 1959 och i medeltal 2,654 kg, maximalt 4,5 kg i juni 1960. Den största, återfångade laxen togs i oktober 1960 och vägde 5,7 kg. Återfångsten utgör fram t.o.m. oktober 1960 hela 39,6 %.

I Storsjön har 4-årig sättlax ökat från c:a 300 g vid utsättningen i maj 1959 till i genomsnitt 755 g, maximalt 810 g i december 1959 och i genomsnitt 805 g, maximalt 1,0 kg i oktober 1960. Återfångsten fram t.o.m. oktober 1960 utgör 34,7 %.

I Hornavan utsattes 3-årig lax med en vikt av c:a 30 g i maj 1960. I oktober 1960 var genomsnittsvikten uppe i 375 g och maximalvikten 625 g. Återfångsten utgör fram t.o.m. oktober 1960 2,8 %.

2-årig lax sattes i Vättern 1959 och i ett antal reglerade norrlandssjöar 1960. Resultaten kan ännu ej överblickas men förefaller ej vara lika goda som ifråga om den äldre laxen. I Vättern

har den dock tillväxt från c:a 20 g vid utsättningen i april 1959 till i genomsnitt 1,025 kg, maximalt 1,5 kg i december 1959 och i genomsnitt 1,254 kg, maximalt 1,7 kg i juni 1960. Den största, återfångade laxen togs i oktober 1960 och vägde 3,5 kg. Återfångsten fram t.o.m. oktober 1960 utgör 3,5 %.

Den 2-åriga laxen visar större tendens att sprida sig och vandra ut än den 3- och 4-åriga. Möjligen har den också svårt att direkt ta steget över till fiskdiet. I realiteten torde det icke bli möjligt att arbeta med äldre fisk än 2-årig. Genom inkorsning av Vänerlax och Namsenlax, vilka har ärftlig anpassning till sötvattensliv, bör man kunna åstadkomma en stam, som kan självreproducera och icke vandrar ut men samtidigt visar god tillväxt. Detta är dock ett arbete på lång sikt. För närvarande torde man få räkna med årliga insättningar. För att dessa skall vara lönsamma fordras — om man räknar med en genomsnittlig fångstsvikt på 1 kg — en återfångst på minst c:a 60 % ifråga om 4-årig sättlax och c:a 30 % ifråga om 2-årig sättlax. Försöken har hittills givit en återfångst och tillväxt, som är oerhört mycket bättre än vad fallet varit i samtliga de utsättningar av öring sötvattenslaboratoriet kontrollerat. Laxen kan sålunda tänkas erbjuda en möjlighet att tillsvidare åstadkomma ett bestånd av värdefull ädelfisk i åtminstone de större reglerade sjöarna — dock mot hög kostnad.

Regnbågslaxen härstammar från Stilla Havet och Västra Nordamerika. Sötvattenslaboratoriet importerade 1959 och 1960 material från Seattle av en stam, som förädlats av prof. Donaldson. Han har främst tagit sikte på att öka tillväxten och romproduktionen och har åstadkommit en stam, som når 3-kilos vikt vid 18 månaders ålder. Härigenom torde man kunna nedbringa odlingstiden till 1 år, den är då betydligt större än 2-åriga svenska laxar. Detta är av stor vikt, eftersom man inte vågar hoppas på självreproduktion utan får räkna med årliga insättningar. Den utomordentligt goda tillväxten bör dock kunna bära en rätt avsevärd kostnad för upprätthållandet av beståndet.

Regnbågslaxen har prövats i vårt land sedan 1892 men ständigt i fel typer av vatten — smärre, sommarvarma vatten — och med fel stammar, nämligen sådana som har ungefär lika stark vandringsdrift som laxen.

Den teoretiska skadan skulle närmast bestå i konkurrens med laxen i Östersjön. Någon sådan konkurrens har dock ännu inte visat sig, trots att uppenbarligen många regnbågslaxar under årens lopp vandrat ner till Östersjön.

Vätterrödingen avviker av allt att döma ärftligt från fjällrödingen. Den har sålunda inplanterats rentav som yngel i siksjöar, t.ex. Nässjön vid Ramsele, och gett upphov till ett självreproducerande bestånd av sturvuxen, fiskätande röding. Fjällröding dukar däremot under i konkurrensen med siken.

Försöken med Vätterröding kommer att intensifieras.

Kanadarödingen hör hemma i de större sjöarna i Norra Nordamerika, där den i många fall är den ekonomiskt värdefullaste fisken. Den lever som yngel på plankton, som något äldre bl.a. på Mysis men övergår redan efter första sommaren till utpräglad fiskdiet; den kan sägas vara en exklusiv rovfisk. Tillväxten är relativt långsam men i gengäld blir kanadarödingen utomordentligt stor. Det amerikanska rekordet lär ligga på omkring 54 kg och 5 à 10 kg räknas i Kanada och USA som normal fångstvik. Den släpper rommen fritt över stenig botten och på sådant djup, att man kan påräkna självreproduktion även i regleringsmagasinen.

Kanadarödingen kräver stora sjöar med sommarkallt bottenvatten och är den mest stationära av de större laxfiskarna. Risken för okontrollerbar spridning är därför minimal. Genom konkurrens kan den tänkas bidra till ytterligare fördröjning av röding och öring, vilket emellertid endast ökar dessa arters karaktär av bytesfiskar. Kanadarödingen är en förnämlig fisk både i fråga om smak, kvalitet, utseende och egenskaper som sportfisk. Den har med framgång provats i reglerade sjöar i Schweiz och där nått 15 kilos vikt, tillväxten har även varit god, t.ex. 3,5 kg på 5 år.

Arten har 1958—1959 importerats hit från Kanada och USA. Materialet är avsett dels för uppdragande av avelsstam, dels för utsättningsförsök.

3. NYA FISKEMETODER

En viktig sida av fiskeskadorna utgör svårigheterna att bedriva fisket med traditionella redskap. En omfattande försöksverksamhet har därför under flera år pågått i syfte att få fram lätthanterliga och billiga redskap för husbehovsfiske, vilka arbetar oberoende av botten. Goda resultat har på senare år börjat uppnås med flytnät, flyttryssjor o.s.v. vid fiske efter bl.a. röding och sik. Jämsides med redskapsförsöken kommer en rationell kartläggning av de olika fiskarternas uppehållsvanor under olika tider på året att ske med hjälp av moderna hjälpmedel såsom ekolod och undervattensfilmning och -television.

4. ÅTGÄRDER I BIVATTENDRAG

I många fall måste fisket i det exploaterade vattendraget tyvärr tillspilloges. Detta gäller t.ex. vid torrläggning av älvsfåror. Det är dock icke orimligt att i sådana fall såsom kompensation tänka sig en utrustning av närliggande bivattendrag, vartill dock torde krävas en ändring av vattenlagen. Rotenonet ger f.n. en möjlighet att genom förgiftning av vattnet utrota icke önskvärda fiskbestånd i smärre sjöar, varefter ädelfiskar kan insättas. Man kan fullt realistiskt räkna med att effektivare och billigare förgiftningsmetoder kommer att yppa sig inom en snar framtid. I kompensationsåtgärder av denna typ bör enkla väganläggningar även ingå för att öka de nya fiskevattnens tillgänglighet.

Det kan givetvis riktas en mångfald varningar och förmaningar mot det planerade arbetet med utländska djurarter i vårt land. Exempel på inplanteringar med katastrofala följder saknas ju inte. Man kan t.ex. anföra risken för okontrollerbar spridning, som kan leda till att inhemska fiskarter hotas till sin existens, risken för att nya sjukdomar och parasiter införes o.s.v. Mot detta kan invändas, att den planerade verksamheten icke är något hugskott, tvärtom är den baserad på fackmäns mångåriga överläggningar och samlande av data och erfarenhet. Den kommer att bedrivas med yttersta omsorg och försiktighet, men den står och faller med möjligheten att bedriva försöken i den adekvata miljön, det reglerade vattnet. Utslagsgivande försök kan icke bedrivas i annan miljö.

Vad Östersjön och laxbeståndet beträffar är ju vi svenskar inte ensamma om att bestämma över utvecklingen. Ryssarna företar inom sitt väldiga land med oerhörda resurser omplanteringar i faunan, om vilka vi inte vet så mycket. Tanken att införa pacifiska laxarter i Östersjön är säkerligen inte främmande för dem, de har ju redan fört in den s.k. puckellaxen i Murmanskområdet med det resultatet, att enbart norrmännen under den gångna sommaren fångat över 20 ton av den nya arten. Finnarna införde f.ö. redan i slutet av 1930-talet kungslax i Ule älv och har under 1957 satt ut Kanadaröding i Bottniska viken. Båda dessa arter har f.ö. återfångats.

Man bör också hålla i minnet, att det reglerade vattnet ur biologisk synpunkt icke längre representerar svensk natur, det utgör närmast en ruin av svensk natur. Den reglerade sjöns litoralzon är en miljö, som tidigare icke existerat i naturen, det finns därför inga växter eller djur, som är anpassade till dess betingelser och

Visst förekommer rovfiske

Av Olle W. Nilsson

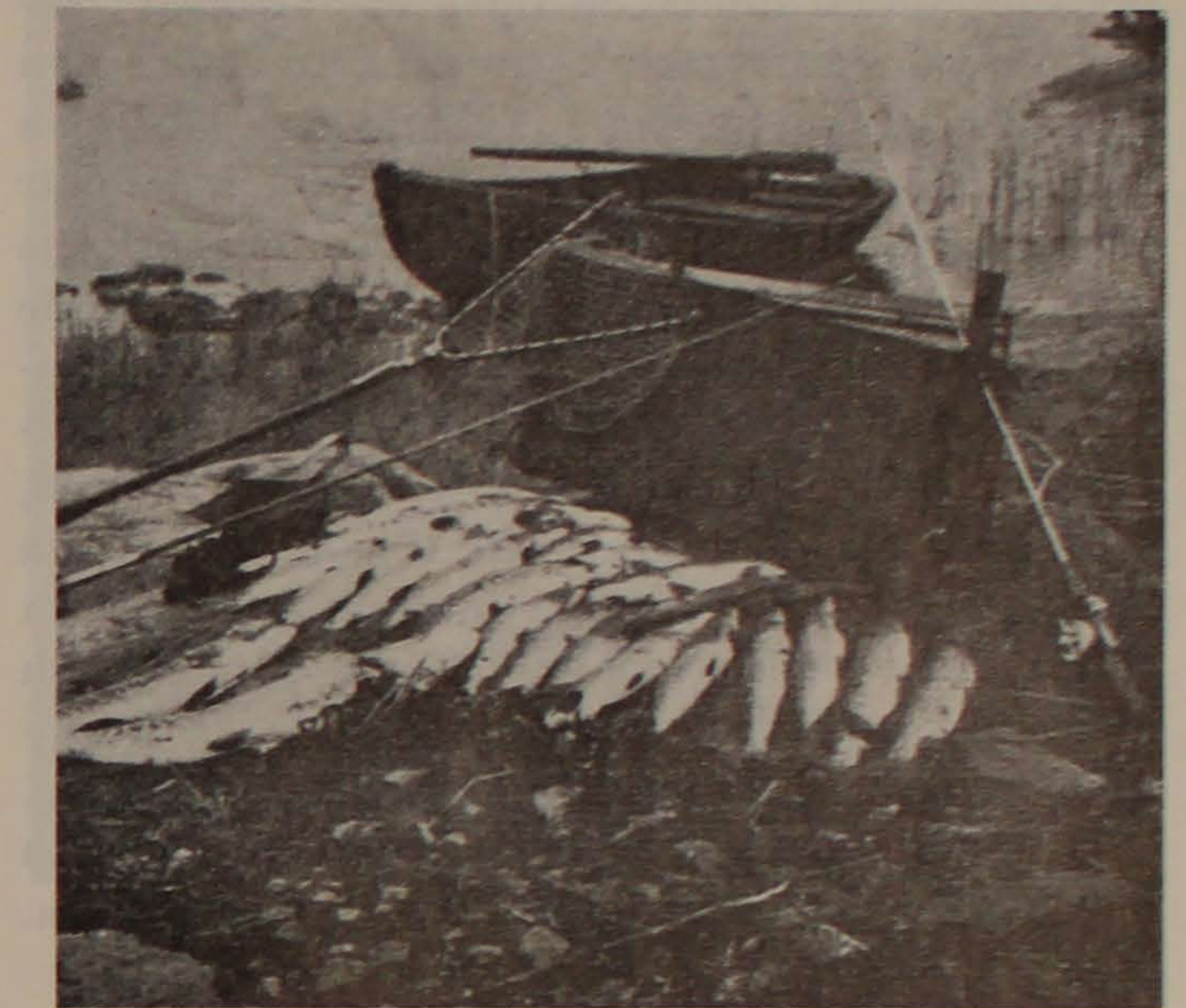
Ännu för bara några få årtionden sedan föreföll begreppet rovfiske rätt klart och entydigt. Rovfiske innebar helt enkelt att man fiskade för hårt och hänsynslöst i ett vatten. Principiellt lägger vi väl alltså denna innebörd i ordet, men frågan har numera komplicerats av den moderna fiskforskningen, som rätt övertygande visat att man svårligen kan fiska ut ett större vatten eller ens varaktigt rubba den biologiska balansen inom detta genom fiske. Inte heller lekfiske anses i dag medföra några alltför stora skador i vatten med god tillgång på lek-områden.

Denna nya vetenskap har bland annat gjort det möjligt att tillvarata en värdefull naturtillgång på ett rationellare sätt. Men kunskapens träd är nu som bekant både på ont och gott och det råder inget tvivel om att de nya fiskeribiologiska rönerna medfört att en viss typ av fiskare numera river åt sig så mycket de någonsin förmår med tämligen gott samvete. Vattnets storlek, karaktär och dylika subtiliteter bekymrar dem föga. Ett fiskevatten går ju inte att fiska ut, säger de lärde, och därmed punkt.

Visst måste man, som Curt Lindhè i januari-numret av Svensk Fiskeri Tidskrift, konstatera att rovfiske i våra dagar är en rätt ovanlig företeelse och att vanhävd av fiskevatten är betydligt vanligare. Men nog förekommer det alltså på många håll ett upprörande rovfiske här i landet. Detta inte minst i de norrländska vatten. En mindre lapplandsjokk eller fjällsjö kan snabbt »rensas ur» om man använder de »rätta metoderna».

Oftast bedrivs väl detta rovfiske utanför lagens ramar, som nätfiske i därtill förbjudna vatten, som ljustring, uppdamningar osv. Endast i mindre omfattning användes sportfiskeredskap. Mycket har under senare år skrivits om det norrländska kaggfisket. I regel tycks

endast ett fåtal, som kan stå ut med dem. Dess fiskbestånd är ifråga om vissa — och olyckligtvis värdefullaste — fiskarter dömt att förändras så att dess värde i olika avseenden starkt nedgår, samtidigt som vårt folks intresse för fisket som rekreation starkt ökar. Man får därför tänka om, konstruktivt biologiskt, söka de lämpliga organismerna varhelst de finnas. Målet för denna verksamhet — att bygga upp ett nytt, högvärdigt fiske i de vattenkraftexploaterade vatten — ligger dock på jorden, inte på månen.

Gäddfångst på spinn i Stockholms skär-gård.

Nattfångst på fluga i Gevströmmen, Jämtland. 4 rödingar och 20 öringar. Foto Roland Alwert.

man mena att detta även i sina värsta former bedrivs med spö. Heliga enfald! På åtskilliga platser, gärna i de lappländska obygderna försiggår kaggfisket i form av verkliga expeditioner där kanske ett tjugotal man deltar. Samtliga är försedda med moderna nylonnät, vars samman-

lagda längd gott och väl kan uppgå till halva kilometern. Spinnspöt brukar visserligen ofta sticka upp ur ryggsäcken men användes bara som kamoflage. Expeditionen förlägges helst till renbeteslanden under de tider då dessa är »samefria», då kan man operera helt ostört och på bara några få dagar fullständigt länsa en mindre sjö på allt i fiskväg. Metodiken lämnar ofta inget övrigt att önska. På kartan utprickas noga de sjöar och jokkar som vid en föregående rekognoseringsstur visat sig mest lämpade. Någon gång uppgöres fälttågsplaner för flera säsongers fiske. På detta sätt kan sportfiskaren, som efter en del besvär fått tillstånd att fiska inom renbeteslandet några sommarveckor, göra stor lycka i en liten fjällsjö första gången, och återvända nästa år med de största förhoppningar, bara för att finna den absolut fisktom.

Denna rovdrift är givetvis rent tjuvfiske och borde på något sätt stävjas av myndigheterna.

Betydligt svårare att komma tillrätta med är emellertid en annan och »smidigare» form av rovfiske. Man övertalar då helt enkelt några samer att delta i expeditionen med löfte om riklig andel av fisken. Då samerna i regel äger rätt att fiska med nät inom renbeteslandet, behöver man aldrig riskera några obehagliga överraskningar. Genom de medföljande samerna får man också ofta tillgång till båtar inom området och behöver inte släpa med sig några gummiflottor eller plastekor.

Dessa former av rovfiske tycks så gott som alltid organiseras av »utsocknes» folk, ofta från någon mer eller mindre närbelägen större ort. Att de flesta samer och fjällstugebor sedan miss-tänker alla främmande sportfiskare för att ha nät i ryggsäcken är helt naturligt. Och att en och annan med bössa i hand jagar bort dem från fiskevattnen är ofta bara ett utslag av naturlig självbevaringsdrift.

(Folket i bild)

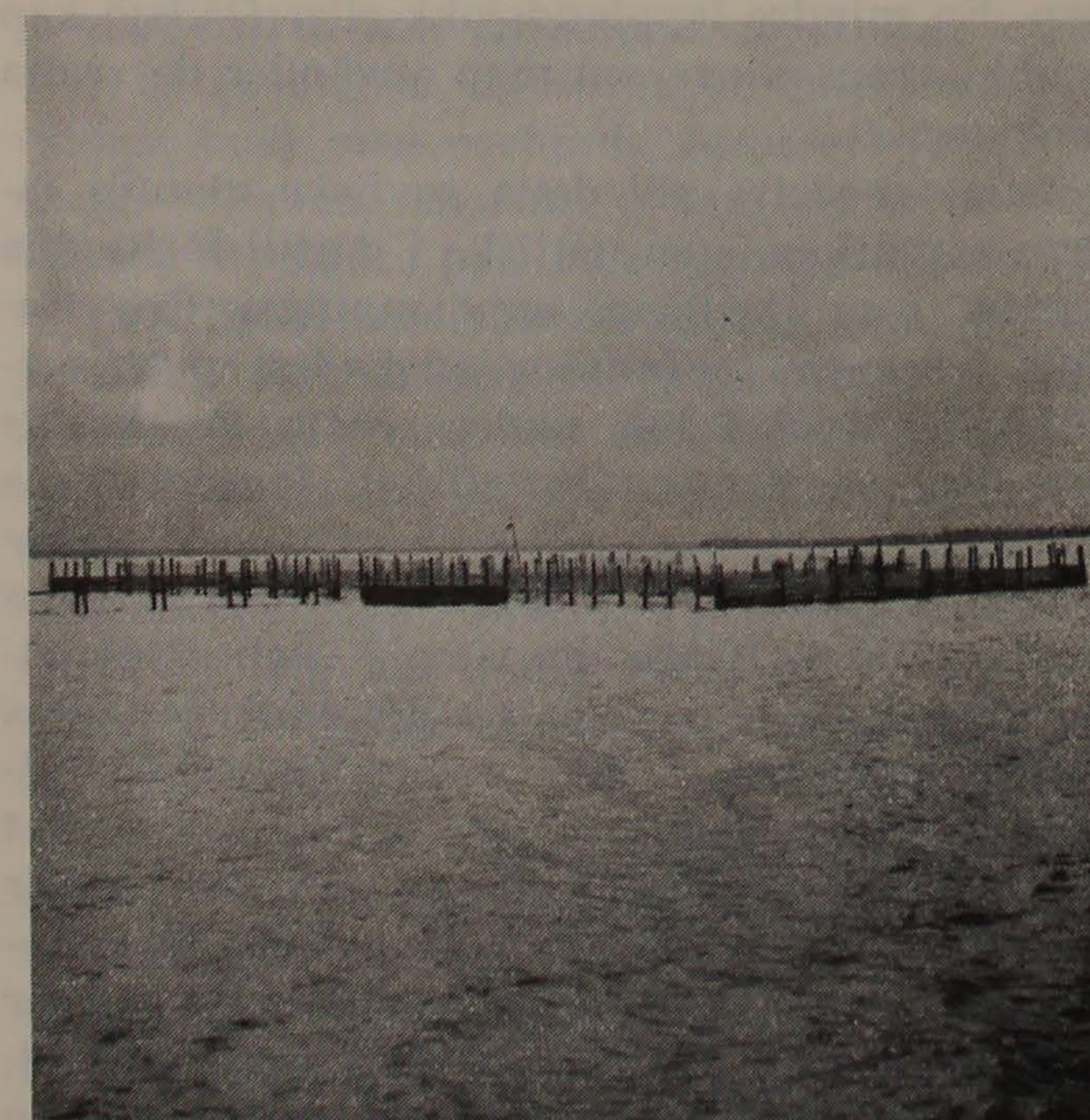
Ha vi stora möjligheter till odling av regnbågsforell i dammar?

Intresset för fiskodling i dammar är f.n. stort i Kristianstads län, där denna verksamhet har gamla anor men bl.a. av lönsamhetsskäl gått starkt tillbaka under de senaste årtiondena. Det är den konstlade uppfödningen av regnbågelax (regnbågsforell), som nu är aktuell.

Trots att betingelser enligt konventionell åsikt helt saknas vid platsen ifråga har nyligen en dylik odling startats vid en av länets största sjöar. Huvudanläggningen, som består av 10 med grävmaskin tillkomna dammar, har för-lagts ca 150 m från stranden av Ivösjön. Då

Dammarna under byggnad.

Totalbild av nätgårdarna i Ivösjön.

Detaljbild av nätgårdarna.

Detaljbild av nätgårdarna.

något vattendrag, som medger själv rinnande vatten till anläggningen, ej finnes, måste vatten från sjön pumpas upp till dammarna. För att möjliggöra minskning av vattenåtgången — och därmed kostnadsbesparing — utan risk för kvävningsdöd bland fisken på grund av syrebrist kommer eventuell inblåsning av luft att ske i dammarna med kompressor.

I dessa dammar planeras ske uppfödning och förvaring av fisken under dess första levnadsår. Under andra året skall fisken överföras till nätgårdar, vilka uppmonterats i sjön ca 50 m från land och som ha en storlek av ca 10×11 m. Se bilderna. Nätet till gårdarna är av konstfiber (terylene). Uppfödningen skall som vanligt baseras huvudsakligen på utfodring med

skrapfisk eller avfallsfisk, dock i största möjliga utsträckning — eventuellt helt — på sillavfall från konservindustrin.

Odlingen, som t.v. får hänföras till försöksstadiet, har tillkommit helt på enskilt initiativ. Om denna typ av fiskodling, som dock belastas med kostnader och risker, vilka ej förekomma vid liknande odlingar av konventionell typ, men som i gengäld har lägre total anläggningskostnad och dessutom inte ställer så stora anspråk på läget som dessa, visar sig bli ekonomiskt bärande, torde vi ha stora förutsättningar därför — under villkor att exempelvis brist på lämpligt foder eller avsättningssvårigheter för slutprodukten ej lägga hinder i vägen.

H. A.

Fiskinplanteringar i två tjärnar i Jämtland

Jag skall i denna uppsats behandla några ovanliga företeelser vid gjorda fiskinplanteringar. Dessa experiment ha gjorts i två, intill varandra belägna, skogstjärnar i Jämtland. Tjárnarna ligger ca 350 m. ö.h. och är omgivna av tät barrskog. De har dåliga till- och utflöden. Tjárnarnas yta är ca 10 ha och 16,5 ha, och har ett största djup av 15 m (medeldjupet är ca 5 m). Botten utgöres av dy och ett antal stengrund med övervägande stora stenar förutom ett par små gräsbevuxna grund. Vid

strandkanterna finns gott om sjunkna träd samt gräs och näckrosor.

Vid mitten av fyrtioalet fanns i dessa vatten uteslutande abborre i stor mängd. Dessa abborrar var av god kvalitet och vissa nådde vikter på över ett kg.

Omkring år 1947 började öring överföras till tjárnarna från en å i närheten. Från början överfördes ca 50 ex. per år till varje tjárn, och antalet ökades sedermera till ca 100 ex. per år. Vikten varierade mellan 50—150 gr. Så små-

ningom kunde man märka att dessa öringar klarade sig bra och blev av sällsynt god kvalitet. De största exemplaren når f.n. vikter på över 3 kg. Samtidigt med dessa öringars tillväxt har man kunnat märka en påtaglig decimering av abborrstammen. Vid nätläggning togs för några år sedan *betydligt fler* och *större* abborrar än vad nu är fallet. Numera tas över huvud taget mycket sällan abborrar på över 3 hg. Det är uppenbart att öringen kraftig undanträngt abborren till sin egen förmån.

Öringen tycks dock ha förökats sig i ringa utsträckning varför vi beslutade att försöka med andra fisksorter. Sålunda inplanterades för några år sedan ett mindre antal ensomriga regnbågsforeller. Detta experiment gav dock ej något resultat. Vidare försökte vi med amerikansk bäckröding utan något vidare resultat.

Oktober 1959 fick vi så idén att försöka med inplantering av storröding från Näckten, fastän tjärnarna ingalunda är typiska rödingvatten. Vi satte in 300 st tvåsomriga yngel i varje tjärn. De flesta vägde 25—45 gr, men dessutom fanns

ett 10-tal som vägde 45—55 gr. Vi hoppades på att i bästa fall få igen något exemplar till våren 1961. Men redan efter ca 8 månader (i juni 1960) fick jag ett exemplar på spinn. Den vägde 195 gr och hade sålunda vuxit minst 4 ggr sin egen vikt. På hösten 1960, ungefär ett år efter inplanteringen, togs hela 24 st på nät. Jag hade ej tillfälle att väga dem »ouppgjorda» eller närmare bestämma födans beskaffenhet. Det största exemplaret vägde *rensat* 400 gr och hade sålunda vuxit ungefär 10 ggr sin egen vikt på ett år. En månad senare togs tre fiskar på 300, 360 och 380 gr. Jag har tyvärr ej kunnat analysera födan närmare men jag tror att det rör sig om gråsuggor och andra kräftdjur.

Som framgår av siffrorna är det här fråga om en extremt god tillväxt.

Då jag inte bor på platsen i fråga har jag ej kunnat utföra erforderliga undersökningar på de tagna exemplaren. I sommar hoppas jag emellertid kunna göra bättre och noggrannare iakttagelser med hjälp av märkning.

Göran Lithner

Interpellation om 2:10-medlens användning

Jämtlandsrepresentanten riksdagsman Elias Jönsson i Ingemarsgården har i en interpellation frågat jordbruksministern, statsrådet Netzén, vilka åtgärder denne är beredd att vidtaga för att den av riksdagen uttalade principen, att ersättning från medel influtna enligt 10 § 2 kap. vattenlagen i första hand skall tillfalla den bygd, från vilka avgifterna influtit, bättre skall efterkommas.

I anledning härav anförde statsrådet följande.

»Ifrågarande medel — de s.k. 2:10-medlen — skall enligt beslut av 1954 års riksdag användas med omkring hälften till forsknings- och försöksverksamhet på sötvattensfiskets område och med omkring hälften till lokala åtgärder för att främja sötvattensfisket samt kust- och havsfisket efter vandringsfisk. Vid fördelningen av medel till de lokala åtgärderna bör de bygder, från vilka avgifter influtit, i första hand tillgodoses.

Under år 1960 inflöt i form av 2:10-medel från hela landet 457 600 kronor. Från Jämtlands län, som särskilt beröres i interpellationen, inflöt därvid 92 695 kronor eller i runt tal 20 procent av totalsumman. År 1959 var motsvarande tal 16 procent.

Tilldelningen av 2:10-medel till hushållnings-

sällskapet i Jämtlands län har under åren 1955—1960 uppgått till i genomsnitt 11 600 kronor per år. Härtill kommer emellertid genomsnittligt omkring 35 000 kronor per budgetår till driftskostnaderna för fiskeriförsöksstationen i Kälarne, vilka utgifter bör tagas i beaktande vid bedömningen av medelstilldelningen för lokala åtgärder inom Jämtlands län. Sammantaget utgår sålunda årligen för bygdeändamål i detta län omkring 46 000 kronor av ifrågarande fiskeavgiftsmedel. Beloppet utgör drygt hälften av de från Jämtlands län influtna 2:10-medlen.

Det kan förtjäna nämnas, att några ansökningar från hushållningssällskapet av beskaffenhet att kunna bifallas enligt gällande bestämmelser och praxis för användningen av 2:10-medlen inte förelegat utöver dem, som årligen bifallits.

Interpellanten har särskilt uttalat, att ansökningar om bidrag för s.k. rotenonbehandling inom Jämtlands län avstyrkts. I anledning härav vill jag erinra om att bidrag för detta ändamål i mitten av 1950-talet, då denna fiskevårdsmetod var ny, beviljades som ett led i undersöknings- och försöksverksamheten på fiskets område. Sedan metoden visat sitt värde för fiskevården, beviljas inte bidrag längre, eftersom

resultaten väsentligen kommer det enskilda fiskevattensägareintresset till godo. Bidrag för rotenonbehandling kan numera endast ifrågakomma, där ett påtagligt *allmänt* fiskeriintresse föreligger, exempelvis för vidmakthållande eller förbättrande av ett vandringsfiskbestånd, som är föremål för fiske i allmänt vatten eller frivatten.

Av det anförda torde framgå, att Jämtlands län redan med nuvarande bidragsgivning måste anses behörigen tillgodosett inom ramen för riksdagens uttalanden om principerna för användningen av de s.k. 2:10-medlen. Från övriga intressenter har inte några klagomål framförts. Jag anser mig därför sakna anledning att överväga åtgärder i det av interpellanten angivna syftet.»

Den följande diskussionen skall endast refereras helt kort.

Herr Jönsson ansåg att bidraget till försöksstationen i Kälarne ej kan föras på det lokala bygdeintressets konto. Bidrag borde även i fortsättningen kunna erhållas till rotenonbehandling av enskilda vatten, om ägarna förband sig att upplåta vattnen för öppet fiske med fiskekort.

Lag om fiskevårdsområden

Under ovanstående rubrik har Curt Lindhè i nr 4 av tidskriften för i år redogjort för det huvudsakliga innehållet av nämnda lag och därvid framhållit fördelarna av att ombilda de förut existerande frivilliga fiskevårdsföreningarna till fiskevårdsområden för att få det lagliga stöd, som dessa ha.

Varken i denna artikel eller av andra, som behandlat denna fråga, har det framhållits den väsentliga skillnaden mellan dessa sammanslutningar, det som varit orsaken till att formen av frivilliga föreningar föredragits så avgjort som hittills varit fallet, nämligen att i frivilliga föreningar kunna alla fiskeintresserade deltaga som medlemmar, under det att fiskevårdsområden enligt lagen bildas av *delägarna*. Den, som ej är delägare, kan endast få vara med som fiskekortköpare men får ej deltaga i sammanträden och beslut.

Undertecknad berörde detta förhållande under årsmötet, men jag tror att detta påpekande

Herr Hans Levin (ledamot av Fiskeristyrelsen) anförde, att bland ansökningarna om bidrag av 2:10-medel fanns en del, som avsåg företag som endast var till nytta för ägarna. Bidrag bör då ej utgå. Grunderna för tilldelningen av 2:10-medel voro emellertid ej nöjaktiga och borde överses. Östersjöfiskarna, som gjorde den största förlusten på försämringen av laxfisket, fick t.ex. ingenting av dessa medel.

Vid den fortsatta diskussionen, som fördes av herrar Jönsson, Levin och jordbruksministern, berördes olika frågor rörande 2:10-medlen och deras användning, som dock synes ligga på sidan om interpellantens huvudfråga — bygdeintressets andel. Som slutord anförde statsrådet Netzén:

»Jag vill ändå nämna, att vid sidan av den halva miljon som årligen inflyter av 2:10-medel, så beräknas de medel som inkommer i form av åtgärder från kraftverksbyggnaderna utgöra gottgörelse gentemot fisket i form av reproduktionsåtgärder av olika slag, motsvarande ett värde av ungefär 5 miljoner kronor per år. Detta bör kanske också ingå i bilden, när man bedömer den ekonomiska storleksordningen av den fråga det här rör sig om.»

gick de flesta åhörarna ganska spårlost förbi. Och dock är detta faktiskt det viktigaste på många håll, ty ofta är det utomstående, d.v.s. ej fiskerättsägare, som äro drivfjädrar i förningsbildandet och även ha det starkaste intresset för fisket och fiskevården.

Ej förr än man beaktat denna fundamentala skillnad mellan de frivilliga föreningarna och fiskevårdsområdena kommer de senare att få vind i seglen.

Det måste ordnas så, att även icke fiskerättsägare kunna få deltaga i sammanträden och göra sin röst hörd i sådana frågor som röra fiskevården och fiskets utnyttjande, tillsyn och bevakning m.m. dylikt. Sannolikt kan detta enklast låta sig göra genom att delägarna bilda ett fiskevårdsområde med av länsstyrelsen fastställd delaktighet och nödiga allmänna bestämmelser och sedan i sin tur utarrenderar fisket till en fiskevårdsförening (som kanske redan förut finns bildad).

Givetvis måste delägarna i fiskevårdsområdet hålla sina årliga sammanträden, till vilka ju

Fiskeriintendenten Nils Törnquist avgår

Fiskeriintendenten i övre södra distriktet, fil. dr Nils Törnquist, Karlstad, lämnar i och med juni månads utgång den fiskeriintendenttjänst han innehaft sedan år 1936, alltså i 25 år. Han var gammal skaradjäkne och avlade sin studentexamen 1916, varefter han begav sig till Uppsala, där han valde den naturvetenskapliga studiebanan med zoologi som huvudämne. Efter fil. ämb.-examen 1924 och fil. lic.-examen 1929 ägnade han sig åt vetenskapliga undersökningar av ett par familjer ibland den maskgrupp, som kallas nematoder. Detta forskningsarbete resulterade i en avhandling av de ifrågavarande djurens anatomi och histologi. Eftersom maskarna ifråga till viss del utgöres av i fiskar parasiterande spolmaskar, kom Törnquist redan på detta stadium i kontakt med fiskeribiologiska frågor. Det blev också åt fisket och dess biologiska grundvalar som han ägnade den följande delen av sitt liv, varvid han av naturliga skäl kom att såsom tjänsteman huvudsakligen bliva upptagen av administrativa frågor.

Det var i hans intendentsdistrikt åtminstone till en början framför allt frågor rörande de laxartade fiskarnas livsförhållanden inom Klarälvsområdet inför hotet av lek- och uppväxtplatsernas ianspråktagande av kraftverks- och flottningsändamål, som främst tog hans krafter i anspråk. Han utarbetade och planerade försök att genom uppflyttning av lax förbi de hinderande anläggningarna i Klarälven undvika anläggandet av kostnadskrävande och till sin effektivitet tveklaktiga artificiella fiskvägar. Dessa försök har lett till mycket värdefulla resultat. Mångdubblade lek- och uppväxtområden för laxen såväl inom Klarälvens svenska som norska lopp har härigenom vunnits. De inom Klarälven tillämpade metoderna har tillvunnit sig uppmärksamhet utanför landets gränser och med intresse studerats bl.a. av amerikanska naturvårdare. Törnquist intresserade sig även särskilt för de komplicerade fiskeriförhållandena

utomstående ej ha tillträde, varför den frivilliga förening (eller enskilda person), som arrenderar fisket, mera kan betraktas som ett verkställande organ, som dock i kraft av det fastställda fiskevårdsområdet får det lagliga stöd, som fiskevårdsområdet har fått sig tilldelat i lagen.

B. Tägtström

i Idefjorden och deltog i förhandlingar med norska fiskeritjänstemän rörande gemensamma stadgar för laxfisket i de svenska och norska delarna av denna fjord.

Fr.o.m. år 1950 utvidgades hans verksamhetsområde till att omfatta de förut till annat distrikt hörande stora mellansvenska sjöarna Hjälmaran och Mälaren liksom överhuvudtaget de mellansvenska områdena österut t.o.m. Uppsala och Södermanlands län. Detta betydde en väsentligt ökad arbetsbörda. Doktor Törnquists stora arbetskapacitet sattes här på prov, men han gick väl iland med uppgiften. Tack vare sin omsorgsfullt organiserade expedition hade han snart sitt utvidgade distrikt med alla dess komplicerade frågor under sin kontroll.

Problemen kring sjöregleringars och flottleders inverkan på vandringsfisken i distriktets älvar och metoder för motverkande av dylika företags skador på fiskebestånden var kanske den uppgift, åt vilken dr Törnquist främst ägnade sitt intresse. Men han måste även ägna en stor del av sin arbetstid åt de omfattande stadgefrågor, som uppstod genom den nya fiskerättslagens och i synnerhet den nya allmänna fiskeristadgans tillkomst. Den omgestaltning av de lokala fiskeristadgorna, som i detta samband aktualiserades, sökte han lösa efter principer, som medförde enhetlighet och förenkling. Ofta framkom härvid kontroversiella meningar mellan olika intressenter. Det krävdes ej sällan att man vågade strid för de nya idéerna, och dr Törnquist har minst av allt kunnat beskyllas för undfallenhet mot ett motstånd, som han fann osakligt eller betonat av snäva enskilda intressen. Genom sin rätlinjiga hållning har han tillvunnit sig aktning från alla parter, även om stridens vågor ibland gått höga.

Enhetlighet ifråga om de lokala fiskestadgorna och sträng återhållsamhet ifråga om avvikande specialstadgar för enskilda fiskevatten är väl en av de viktigaste riktlinjer som dr Törnquist skulle önska för den framtida utvecklingen inom distriktet. — Ev. ytterligare effektivisering av ålyngeluppsamlingen vid Trollhättan hör också till de uppgifter, som dr Törnquist finner angelägna.

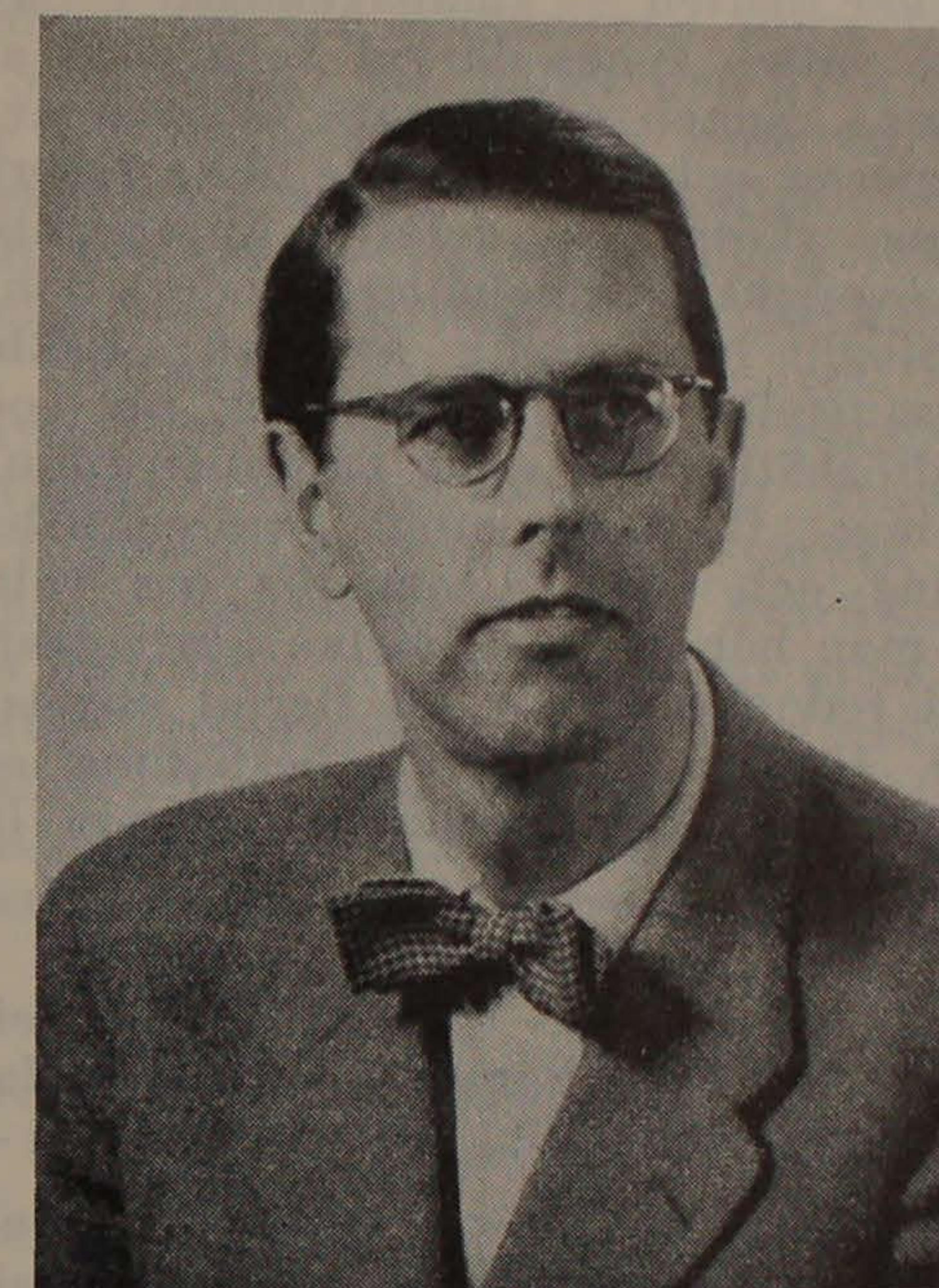
Dr Törnquists livliga intresse för naturen har utgjort en motvikt mot hans myckna expeditjonsarbete och bl.a. tagit sig uttryck i ett aktivt medlemskap i hemstadens naturvetenskapliga föreningsliv. Sin längtan till friluftsliv har han

funnit utlösning för även såsom jägare och ornitolog.

Inför sin kollegor har han under hela sin tjänstetid framstått såsom en sällsynt rakryggad förkämpe för de idéer, om vilkas bärkraft han känt övertygelse, och såsom en sällsport kunnig och skicklig ämbetsman.

E. Dahr

Carl Puke 50 år

Den 13 juli fyller fiskeriintendenten Carl Puke, Lidingö, 50 år. Sina akademiska studier bedrev han i Stockholm. Tidigt fångades hans intresse av fiskeribiologiska frågor, och redan på 1930-talet sysslade han med vissa undersökningar vid det då nybyggda sötvattenslaboratoriet i Drottningholm.

Till fiskeristipendiat antogs han 1944 och blev fiskeriasistent i fiskeristyrelsen, när detta ämbetsverk inrättades 1948. År 1952 utnämndes han till fiskeriintendent i mellersta distriktet efter att bl.a. ha haft intendentsförordnanden i övre norra och nedre norra distrikten samt i Österhavets distrikt.

Pukes kunnighet har flitigt utnyttjats. Så var han under åren 1950—53 sekreterare i svenska fiskevårdsförbundet och ledamot av dess arbetsutskott och är f.n. ledamot av fisksjukdomsutredningen och försvarets fiskeskyddsutredning samt suppleant i vattenvårdsnämnden.

Som speciallärare i fiskerikunskap vid tekniska högskolan och skogshögskolan ger han blivande tekniker och jägmästare en orientering om fiskeribiologiska problem, vilken inte blott har betydelse för dem i deras kommande ar-

betsuppgifter utan även kan påverka dem att arbeta i fiskevårdens intresse.

Nya idéer och synpunkter framkallar ju ofta motstånd, icke minst när det gäller fiskeribiologin. Pukes förmåga att sprida nyvunna vetenskapliga rön, få dessa accepterade samt överbrygga olika uppfattningar och komma till rätta med fördomar och misstro, bottnar kanske i att han i främsta rummet låter praktiska synpunkter och nyttomoment dominera och sällan hänger sig åt teoretiska utläggningar och spekulationer.

Hans kunnighet, arbetsvillighet och samarbetsförmåga är en stor tillgång för fisket, och hans personliga egenskaper har gjort honom omtyckt av oss som kommer i kontakt med honom.

S. J. Sj.

Bertil Dyberg

Jägmästare E. G. Bertil Dyberg, Stockholm, avled den 10 maj på Södersjukhuset efter en tids ohälsa. Han var född i Nordmaling och hade vid sitt frånfälle nyss fyllt 61 år. Från Skogshögskolan utexaminerades han år 1925 och antogs år 1930 i domänverkets tjänst efter att under några år ha varit anställd hos bolag.

Med jägmästare Dyberg har Domänstyrelsen förlorat en av sina långvarigast anställda jägmästare och det svenska sportfisket en intresserad och verksam organisator och aktiv fiskeutövare. Efter att tidigare, förutom skogliga göromål, även ha befattat sig med naturvårds- och jaktfrågor, verkade han nämligen från början av 1950-talet till sitt frånfälle som föredragande i fiskeärenden vid domänstyrelsen. Det var också till stor del tack vare hans intresse och initiativ, som organisationen Fiskefrämjandet tillkom, vars årsbok bl.a. innehåller en förteckning över landets förnämsta, för allmänheten upplåtta sportfiskevatten.

Även i andra sammanhang rörande fiske var han verksam. Sålunda utsågs han i tiden till domänstyrelsens representant för förberedelse av vissa fiskefrågor i fiskeristyrelsen. Vidare var han först vice ordförande och sedan ordförande i domänstyrelsens fiskeklubb samt viceordförande i fiskefrämjandet.

Jägmästare Dyberg var en gladlynt och lätt tillgänglig sällskapsmänniska, och tomrummet efter honom är stort i de kretsar, där han rörde sig.

B. E.

Sverker Janson och Harald Hvarfner: *Från norrlands älvar och fjällsjöar*. Riksantikvarieämbetets kulturhistoriska undersökningar i samband med kraftverksbyggen och sjöregleringar. Riksantikvarieämbetet, Stockholm 1960.

En visserligen i det stora hela mindre väsentlig men dock mycket värdefull biverkan av de stora kraftverksbyggnaderna och sjöregleringarna utgör de kulturhistoriska undersökningar, som Riksantikvarieämbetet utfört inom de av överdämning etc. utsatta eller hotade områdena, den första åren 1942 med ekonomiskt stöd av Indalsälvens Regleringsförening. Resultaten av dessa undersökningar under åren 1942—1958 föreligger nu i ett vackert arbete med ett stort antal utomordentliga bilder över fyndorter och fynd — hällristningar, boplatser och vapenfynd etc. — samt kartor, omfattande älvsystem från Torne älv i norr till Helgeån i söder med tyngdpunkten förlagd till de övre delarna av Indalsälvens och Ångermanälvens vattensystem.

Undersökningarna, som bjuda på en mängd viktiga nyheter inte blott för lekmannen utan även för arkeologen av facket, ha bl.a. resulterat i en ny syn på bosättningen i de inre områdena av Norrland. Sammanfattningsvis sägs, att »de har visat, att vart vi än kommer från nordligaste Dalarna upp till ishavskusten, så träffar vi på spåren av dessa jägare och fiskare, som har strövat och flyttat längs sjöar och älvar. Om detta folk är lapparnas föregångare eller förfäder, det vet vi ännu inte. Men däremot kan vi säga, att det är bärarna av denna fångstkultur, som med början under stenåldern koloniserar de norrländska vidderna, och de är de första, som utnyttjar deras naturtillgångar. De har under långa tidsskeden levat på ett stenåldersstadium, ehuru de, som importföremålen visar, har haft kontakt med brons- och järnålderskulturerna i kustområdet och i sydligare delar av landet.

Det är många företeelser, som tidigare har varit kända, men som har varit svårförklarliga, och som måste insättas i detta sammanhang. De naturalistiska hållmålningarna och hällristningarna, som för övrigt grupperar sig inom de tätaste boplatserna, har hittills daterats på stilistiska grunder. Utan tvekan har dessa bilder förfärdigats av boplatserna. Boplatsernas datering blir då också vägledande för ristningarnas och målningarnas datering. Man kan därför nu med fog säga, att ingen av dessa torde vara äldre än omkring 5.000 år. Men de kan lika väl vara 4.000, 3.000 eller 1.000 år gamla eller kanske ännu yngre. De kan med andra ord ha tillkommit under hela den tid, som boplatserna har jagat och fiskat i områdena.»

I ett särskilt kapitel. »Bland lax- och sikfiskare i Indalsälven» lämnar Harald Hvarfner en på fakta och synpunkter rik redogörelse för laxfisket i denna älv från medeltiden fram till våra dagar, belyst med vackra bilder från detta nu för alltid försvunna fiske. O. O—n

R. S. Fort and J. D. Brayshaw: *Fishery management*. Faber and Faber. London 1961. 398 sid., 82 fig., 15 foto, 45:— shilling.

Trots de stora och värdefulla handböcker — O. Nordqvist: Sötvattensfiske och fiskodling och K. A. Andersson: Fiskar och fiske i Norden — som stå våra fiskeintresserade till buds, tvingar den snabba utvecklingen och vårt språkområdes begränsning, som omöjliggör ständigt nya upplagor, den som vill följa med på fiskets område att även vända sig till den utländska litteraturen i fråga om handböcker och läroböcker. Här anmälda engelska handbok om skötseln eller driften — »management» — av fisket i rinnande vatten synes därvid vara värd att uppmärksammas. Boken anges vara skriven av experter för experter och behandla de olika faserna i ett fiskevattens skötsel i detalj. Kapitelrubrikerna lämna en översikt av innehållet: Floders och strömmars ekologi; bestämning av fisk; fiskbestånd; kläckningsanstalter; fjällbestämning; nät- och notfiske; flodförbättring; fiskets administration; fiskerilagstiftning; flodförening; vattenhushållning; torrläggning och fiske. Utom för oss välbekanta fakta får man här en med talrika klarläggande bilder belyst redogörelse för ett flertal engelska förhållanden, förfaringsätt och bestämmelser, som kan ge anledning till eftertanke och nya initiativ. O. O—n

W. Schäperclaus: *Lehrbuch der Teichwirtschaft*. Verlag Paul Parey, Berlin och Hamburg, 1961. 582 sid., 290 fig., 94 tabeller. 64:— DM.

Arbetet utgör den andra, starkt utvidgade och omarbetade upplagan av »Lehrbuch der Teichwirtschaft» år 1933, sedan länge slutsåld, av den kände tyske fiskeribiologen och -forskaren, direktor för de vetenskapliga fiskeriinstitutionerna i Berlin. Arbetets mål är att behandla alla i näringsavseende viktiga frågor rörande dammning av karp samt forellodling och närstående verksamhet med undvikande av den ballast av föråldrade eller eljest oväsentliga metoder och uppgifter, som brukat hänga med i äldre arbeten. Materialets oerhörda omfattning och rikedom på detaljer och fakta omöjliggör även ett försök till granskning från anmälnarens sida. Några kapitelrubriker ge en antydning om innehållet: Dammfiskarnas ämnesättning, tillväxt, naturliga näring och näringsfysiologi; fiskdammens produktionsförhållanden och livsbetingelser; byggandet av fiskdammar; karpodling i dammar; bifiskar vid karpodlingen; skötsel och gödning av dammar; tillskottsfodring; besättningsreglering; forellodling, med ett flertal underavdelningar; utfiskning; förvaring och transport; övervintring; fiskfiender; fisksjukdomar; litteratur. Som läro- och uppslagsbok synes det imponerande arbetet ha en viktig uppgift att fylla även hos oss. O. O—n

F. Oates: *So fängt man mit dem richtigen Köder* (Friedfische). Översatt och bearbetad från engelska av Bruno Wigam. Verlag Paul Parey, 1961. 104 sid., 20 fig.

Denna lilla handbok, som liksom originalet inte bara handlar om fridfiskar utan om »coarse fish» — »simpel» fisk — överhuvud taget, alltså även om sådana »enklare» rovfiskar som gädda och abborre,

ger en kortfattad översikt över fisket med olika slags beten (Köder), såsom pasta, deg, mask, larver, fisk m.m. och sättet att bruka dem vid fiske och lockning till fiskeplatsen. Fiskesätt som våra fritidsfiskare borde ägna lika mycket intresse som deras kolleger på kontinenten och de brittiska öarna. O. O—n

Fiske 1961. Fiskefrämjandets årsbok. Redaktör Bertil R. Widerberg. 1961. 238 sid. 15:—.

Den nya upplagan av Fiskefrämjandets årsbok, alltid lika aktuell och nödvändig för den däri ingående förteckningen över kortfiskevattnen, som varje år är underkastad en del förändringar, har utkommit i tid för sommarens stora fritidsfiskerusch. Som vanligt innehåller den även en hel del artiklar av undervisande och underhållande slag med tyngdpunkten lagd på Jämtland. Ett viktigt problem beröres av fiskerikonsulent Börje Lundgren, nämligen fritidsfiskets allt starkare tendens att bli »bilfiske» eller »vägfiske» och den onormala avfiskning detta medför till skada för ortsbefolkningen och besvikelse för fritidsfiskarna själva. Problemet är synnerligen svårlöst men vissa motåtgärder diskuteras. Gunnar Svärdson behandlar i en instruktiv artikel rödingens olika raser och det viktiga problemkomplexet öring—röding. Omslagsbilden i färg med en glad fiskmästare Gunnar Johansson mot en blå Mörrumså betraktande en fet blanklax utgör en lyckad introduktion till årsboken. O. O—n

På Kornet. Årsbok för jägare och fiskare 1960—61. Årg. 2. Svenska Jägareförbundet/Svensk Natur. 1960. 216 sid. 7: 50.

Redan en hastig genomgång av årsboken visar att även denna årgång har mycket av intresse och underhållning att bjuda sina läsare. Som redaktör för fisket fungerar den välkände experten Curt Lindhè, som även står som författare till flera av artiklarna: Miljöförbättring i öringbäckar, Fiskeförbuden, Meta strömmen, Färnan är stridbar m.fl. Gösta Molin skriver om Vassbekämpning, Magnus Fürst om Utplantering av näringsdjur och Bertil Widerberg om Fiskevattensinformationen, för att endast nämna något av det läsvärda innehållet. Illustrationerna äro lika talrika som lyckade. Läget är ju glädjande nog sådant att våra skickliga djur- och naturfotografer lyckligt kompletteras genom ett antal goda tecknare, här representerade av Gunnar Brusewitz, Harald Wiberg, Edward Lindahl m.fl. O. O—n

Napp och Nytt, 1961. — AB Urfabriken, Svängsta, jubilerar.

År 1961 kan Urfabriken, Svängsta, se tillbaka på en tjuguarig fabrikation av redskap för sportfiske, i främsta rummet rullar, spön och beten för spinn- och haspelfiske, en verksamhet som från en ringa början tack vare förutseende, teknisk och merkan- til skicklighet och gynnsamma konjunkturen växt ut till ett storföretag med världsrykte. SFT gratulerar till den välförtjänta framgången. — Årets katalog—handbok, Napp och Nytt, innehåller utom en instruktiv, väl illustrerad uppvisning av de många olika redskapstyperna, liksom förut toppade av de förnämliga spinn- och haspelrullarna Ambassadeur och Abu-Matic, ett antal artiklar om för sportfisket aktuella problem. Så t.ex. behandlas

Gäddan och spinnfisket efter gädda, Fiskevårdsområdet vid Wambåsa. Pimpelfisket och en Drömresa i söder och norr, de två sista av de kända fiske-skribenterna Curt Lindhè resp. Hans Lidman. Nybörjare och mindre erfarna sportfiskare erbjudas information och upplysning genom en brevkurs, Svängsta-skolan. ABU:s drömfisketävlings fortsätter även 1961 med förnämliga pris. O. O—n

Fisketur med Arjon 1961.

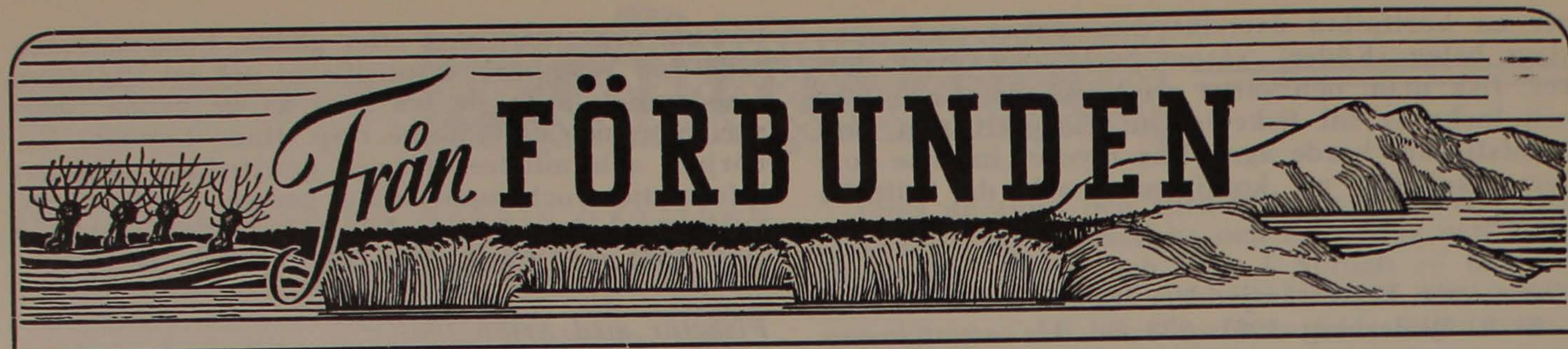
Den välkända firman Arjon i Malung, specialist på tillverkning av flug-, spinn- och haspelspön av splitcane och glasfiber — massiva och rörybyggda — bjuder i årets katalog på en rik sortering av olika spötyper. Flugspöna av splitcane kan anmäla- ren efter många års delvis hårt fiske av lax och öring med lax- och öringspön av Arjons fabrikat livligt rekommendera. Ett antal kastbeten av olika slag etc ingår också i tillverkningen. O. O—n

Skotska vattenkrafts- och laxexperter besöka Sverige. Den allt starkare utbyggnaden av de skotska laxälvarna och det därav betingade kravet på skyddsåtgärder för laxen har föranlett ett antal skotska vattenkrafts- och laxexperter med chefen för norra Skotlands »Vattenfallsstyrelse» A. I. Mackenzie i spetsen att nyligen besöka Sverige för att studera de åtgärder, som vi här i landet vidtagit för att bevara laxbeståndet i de överbyggda älvarna, främst smoltuppfödningen. Som ciceroner under resan ha fungerat fiskeribiologerna i Vandringsfiskutredningen resp. Vattenfallsstyrelsen Börje Carlin och Erik Montén och besök ha avlagts bl.a. vid anläggningarna i Stornorrforss, Hölleforsen, Bergeforsen, Krångede, Sötvattenslaboratoriet, Långhult, Laholm och Munkaljungby. De svenska anläggningarna och resultaten väckte stort intresse.

Fiskerieställning. En internationell fiskerieställning, Svensk fiskerimässa, arrangeras 2—12 november i Göteborg. Det blir Sveriges hittills största utställning i sitt slag och för övrigt den första internationella i landet. Över 6 000 inbjudningar har gått ut till ett 10-tal nationer. Bestyrelsens ordförande är landshövding Nyström. Svenska västkustfiskarnas centralförbund är arrangör och i bestyrelsen finns även representanter för Sveriges fiskares riksförbund. Mässan skall omfatta alla de produkter som används i fiske och fiskehantering. Sportfisket får en framträdande plats.

Försök med regnbågslax i Viskan? Fiskerintendenten i Nedre södra distriktet föreslår fiskeristyrelsen att av fiskeavgiftsmedlen anslå 27.000 kr till utplantering av regnbågslax i Viskan.

Viskans nedre del har en del utbyggda forsträckor som skulle tjäna som reproduktionsområde för laxfiskar, framhåller intendent Alander. Det har dock visat sig att dessa områden endast i relativt ringa utsträckning utnyttjas av lax och havslax- öring, vilka synes föredra Viskans bivattendrag. Regnbågslaxen är ej så beroende av en i alla avseenden gynnsam biotop som de båda andra laxfiskarna, varför det är troligt att utsättning av ungar av regnbågslax skulle bli till stort gagn inte blott för fisket i Viskan utan även för fisket i havet.

Vikens fiskevårdsförening 30 år

Vikens Fiskevårdsförening hade årsmöte i Halna Bydegård den 14 maj. Stämman, som var den trettionde, formades till jubileum i festlig ram med supé, lekar och dans.

Förhandlingarna leddes av lantbrukare Paul Göthe, Halna. De ordinarie ledamöterna, som stod i tur att avgå, jägmästare Enar Johansson, Sätrafabriker, lantbr. Paul Göthe, Halna, och fabriksör Bertil Larsson, Töreboda, omvaldes. Omvalda blev också suppleanterna kamrer Arne Hemberg, Sätrafabriker, styrman Laur. Carlsson, Tätorp, samt lantbr. Karl Eriksson, Sörboda. Revisorerna fabriksör Hjalmar Andersson, Töreboda, och verkställare Oskar Lundgren, Töreboda, omvaldes samt nyvaldes som suppleant Tore Olsson, Töreboda.

Fiskekortet föranledde en livlig diskussion. För angeldon borde ansågs det, priset vara 1 kr mot nu 1:50 och för kastspö 5 kr ej 15:—. Styrelsen fick i uppdrag att fatta beslut. Samtidigt påpekades att kort gäller för person och dennes familj. Den som fiskar skall ha kortet med sig.

Någon efterlyste varför man ej börjat inplantera kräftor. Ordf. meddelade att mot pest immuna kräftor snart skulle finnas tillgängliga. Styrelsen ställde sig därför avvaktande.

Vassbestånden vid sjöns stränder börjar på sina håll bli rätt besvärande, konstaterade några medlemmar. Stämman uttalade sig för att de, som anser vassen vara till skada för fisket, kan inkomma med ansökan till föreningen om hjälp att få bort den.

En fråga, som rönt livligt intresse, var styrelsens förslag om jubileumsgåva till Sällskapet Barnkoloniens Vänner, Solviken, Beateberg, och Undenäs Rödakorskrets. De medel, som varje medlem under kvällen skulle vilja bidra med, skulle av föreningen fördubblas. De bidrag som insamlades blev 450 kr. Föreningen lämnade 1.050 kr. Gåvan till Barnkolonien blev 800 och till Röda Korset 700 kr.

På förslag av lantbr. Einar Olsson, Halna, tillerkändes ordf. Paul Göthe en gratifikation på 500 kr för sitt levande och oegennyttiga intresse för fisket och föreningens ekonomi. Styrelsens och föreningens tack till ordf. framfördes av jägmästare Enar Johansson.

I den till årsstämman utgivna verksamhetsberättelsen ges en allmän översikt, som framförallt omspänner de senaste fem åren. Det torde vara fiskodlingsanstalten och dammodlingen, som stått i förgrunden. Förutom Gammalstorp och Bjurbäcksdammarna har de under förra året nyanlagda dammarna vid Halnatorp under år 1960 tagits i bruk. Vidare har en under Undens Fiskevårdsförening anlagd damm vid Edet arrenderats under året.

Denna form av fiskodling har utgrenat sig ganska märkbart under senare år. Vid diskussioner, som

förts och förs om inplanteringar av nykläckt yngel är ekonomiskt berättigade, har försträckta och äldre fiskungar kommit i förgrunden. Följden har blivit att efterfrågan överstiger tillgången. Vikens fiskevårdsförening har dock under senare år kunnat effektuera de beställningar som gjorts och även inplanterat rätt stora mängder i sjön Viken.

Av försålda fiskekort att döma synes fisket omfattas med livligt intresse. Under år 1960 såldes 586 fiskekort för 3.361 kr. Trots ökat antal fiskare kan kanske fisktillgången betecknas som tillfredsställande. Med de resurser, som föreningen nu förfogar över, torde beståndet kunna hållas någorlunda konstant.

Kontrollen av fiskekorterna har utförts av polisassistent F. Edvinsson, Töreboda, som även för i år fått detta uppdrag med biträde av lantbrukare John Johansson, Marnäs, och skogvaktare Bengt Jansson, Sätrabruk.

Efter förhandlingarna och före den väntande supén för de 150 deltagarna, erinrade ordf. något om de gångna trettio åren. Föreningen startades vid ett sammanträde på Överby den 7 febr. 1931. Nu bör vi hylla dem som lade grunden. Vi har gått in för att vårda oss om fisket samt om vår vackra sjö. Vi har den enda odlingen av gädda, som levererar till hela länet.

Under kvällen framfördes tack till såväl ordf. Paul Göthe som till styrelsen och föreningen. Köpman David Pagoldh tackade för gåvan till Barnkolonien. Kamrer A. Hemberg frambar Röda Korsets tack för de 700 kronorna, som skall användas för sängutrustning med placering i Halna. Lantbr. Einar Olsson, Halna, hyllade ordf. för hans värdefulla insatser och vägmästare Axel Särduquist, Undenäs, hyllade föreningen för dess nitälskan om sjön Viken.

Västerbottens länsförbund sammanslås

Vid sitt årsmöte den 16 april beslöt Västerbottens södra fiskevårdsförbund att uppdraga åt styrelsen att kontakta Västerbottens norra fiskevårdsförbund för att förbereda en sammanslagning av förbunden. Vidare beslöts att man tillsvidare skulle avstå från att söka medlemskap i det nybildade Sveriges allmänna fiskevårdsförbund. Även det norra länsförbundet anslöt sig vid sitt årsmöte den 23 april till styrelsens förslag om sammanslagning av förbunden till ett länsförbund.

Fiskdöd i Mieån. Massor av död fisk täckte vattenytan i Mieån vid Karlshamn den 3 juni. Alla sorters fisk, bl.a. ål och gädda, flöt omkring döda, och prov har tagits på vattnet för att man skall få klarhet i, om giftiga ämnen släppts ut i ån eller om fiskdöden berodde på syrebrist.

KORTA DRAG

Förslag till bidrag av 2:10-medel.

Då tillgången på medel till befrämjande av fisket inom landet jämlikt VL 2:10 och fördelningen av dessa medel jämte därvid följda principer är av allmänt intresse, återges här ett sammandrag av Fiskeristyrelsens skrivelse till Konungen med förslag till användning av 2:10-medlen år 1961. Bidrag utgår efter beslut av Kungl. Majt.

Fiskeristyrelsen anmäler, att ställningen å ifrågasvarande avgiftsmedel är följande per den 31 mars 1961.

Innestående hos statskontoret	Kr 1.505.188:69
Å statsverkets checkräkning	Kr 336.565:04
	Summa Kr 1.841.753:73

Disponerat belopp	Kr 700.884:76
För användning disponibelt belopp	Kr 1.140.868:97

Innehållet av ansökningarna samt styrelsens förslag har sammanställts i härvid fogade bilaga 1.

I samma bilaga har även i anslutning till uttalanden i Prop. 1930:264 och långvarig praxis uppförts medelsbehoven för driften av statens fiskeriförsöksstation i Kälarne samt för statens fiskodlingsanstalter i Älvkarleby och Mörrum. Såvitt gäller fiskodlingsanstalten i Mörrum avses endast en mindre, särskilt angiven del av medelsbehovet utgå av vattenavgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen, medan huvuddelen av medelsbehovet förutses skola finansieras av domänverkets driftmedel.

Beträffande vissa särskilda i bilaga 1 redovisade ansökningar får styrelsen anföra följande.

Norrbottnens läns hushållningssällskaps ansökan om anslag till anordningar för tråguppfojdning av fiskyngel i Kusträsk fiskodlingsanstalt ävensom ansökningarna om medel till inrättande av ett strömkvarium vid sötvattenslaboratoriet i Drottningholm resp. anslag till docenten E. Fabricius' undersökningar rörande laxens fortplantningsbiologi m.m. avser styrelsen att i en kommande framställning föreslå skola bekostas med anlitande av de särskilda medel, som enligt Kungl. Maj:ts brev den 14 oktober 1960 till Övre Norrbygdens vattendomstol ang. tillstånd till Letsi kraftstation m.m. finnas tillgängliga för forsknings- och försöksverksamhet m.m. till motverkande av skada å laxfisket.

Ansökningarna om anslag till försök med insättning av nya näringsdjur och fiskarter i reglerade sjöar samt undersökningar rörande vattengrumlingars biologiska verkningar och vidare ansökningen om bidrag till laboratorn B. Kullenbergs studier av reglerade sjöars bottenfauna äro av sådan art, att styrelsen finner dem lämpligare böra tillgodoses genom anslag av de särskilda medel, som enligt Kungl. Maj:ts brev den 7 april 1961 till Nedre Norrbygdens vattendomstol beträffande villkor för reglering av sjön Storuman skall användas för utredning och försöksverksamhet avseende vattenkraftutbyggnaders inverkan på fisket i sjöar och vattendrag m.m. Styrelsen torde framdeles bliva i tillfälle att avgiva förslag rörande dessa medels användning.

I några fall har styrelsen såsom framgår av bilagan ansett sig böra tillstyrka reducerade belopp. Sälunda har styrelsen t.ex. beträffande Skaraborgs läns hushållningssällskaps ansökan om anslag till åtgärder för vätterlaxöringens reproduktion tillstyrkt 30.000 kronor såsom ett engångsanslag i avvaktan på att en långtidsplan för åtgärder att förbättra Vätterns fiskbestånd hunnit utarbetas. Med hänsyn till storleken av tidigare beviljade bidrag har styrelsen tillstyrkt 5.000 kronor mot sökta 6.000 kronor för insamling av statistik över sötvattensfisket inom Norrbottens län. I fråga om Norrbottens läns hushållningssällskaps ansökan om anslag av medel till reparations- och förbättringsarbeten vid fiskodlingsanstalten i Kusträsk har styrelsen i överensstämmelse med hittills tillämpad praxis icke tillstyrkt anslag för täckande av hela kostnaden utan i detta fall ansett sig böra tillstyrka ett bidrag med endast 15.000 kronor mot sökta 19.000 kronor.

Betr. Prof. Per Brinks ansökan om anslag till fortsatta undersökningar rörande minkens och utterns biologi anser styrelsen, att de beräknade traktamentskostnaderna utan olägenhet kan reduceras till 30 kronor per dag. Den beräknade undersökningskostnaden skulle därefter uppgå till 16.800 kronor. Med hänsyn till att undersökningen icke i främsta rummet är ett fiskeintresse, utan i varje fall i lika mån måste anses främja ett rent jaktvårdsintresse, anser styrelsen att endast hälften av den beräknade undersökningskostnaden bör täckas genom bidrag av nu ifrågasvarande fiskeavgiftsmedel. Återstoden synes böra bestridas av jaktvårdsfondens medel.

Styrelsen har ansett sig böra helt avstyrka Skaraborgs läns hushållningssällskaps ansökan om anslag till utplantering av laxungar i Vättern, enär detta icke kan beräknas medföra resultat av bestående värde. Något självrekryterande laxbestånd torde nämligen icke kunna existera i denna sjö under nuvarande förhållanden.

Arjeplogs Allmännyttstyrelsens ansökan om största möjliga bidrag till anläggande av väg till fiskodlingsanstalten vid Sälla avstyrkes, eftersom byggandet av denna väg ej i första hand kan motiveras av förbättrade kommunikationer med en relativt liten, redan befintlig fiskodlingsanstalt.

Nils A. Brattlöfs, Svanhult, Undenäs, ansökan om bidrag till driften av Svanhults fiskodling avstyrkes under motivering att bidrag av vattenavgifter ej bör utgå till enskilda.

Professor W. Rodhes, Uppsala, ansökan om bidrag för fortsatta undersökningar under år 1961 rörande sjön Erkens fiskbestånd och fiskavkastning tillstyrkes, varvid styrelsen förutsätter att ifrågasvarande undersökningar kommer att avslutas innevarande år så att statsbidrag ej längre behöver utgå.

Kand. Lars Österdahls, Stockholm, ansökan om bidrag till inköp av viss godmansutrustning tillstyrkes under villkor att ifrågasvarande utrustning efter försökens slutförande överlämnas till fiskeristyrelsen.

Bilaga 1		
<i>Förteckning över förslag till bidrag av fiskeavgiftsmedel enligt VL 2: 10.</i>		
Sökande och ändamål	Fiskeristyrelsens förslag, kronor	
<i>Lokala åtgärder (fiskevård, fiskodling, fisketillsyn, m.m.):</i>		
<i>Hallands läns hskp; fisketillsyn rörande laxfisket i Åtrans vattensystem under år 1961</i>	500 (1.000) ¹	
¹ Beloppen inom parentes ange sökt belopp i de fall då detta avviker från förslaget.		
<i>Skaraborgs läns hskp; åtgärder för vätterlaxöringens reproduktion</i>	30.000 (35.000)	
märkning av rödingungar	5.000	
utsättning av laxungar	Avstyrkes (5.000)	
<i>Värmlands läns hskp; driftskostnader m.m. för fiskerikonsulentens för Väneren tjänstebåt under år 1961</i>	1.500	
<i>Västernorrlands läns hskp; märkningsförsök med laxungar i Inviksån under år 1961</i>	3.300	
<i>Västernorrlands läns hskp; insamling av statistik över laxfångsten i länets älvar under år 1961</i>	250	
<i>Norrbottnens läns hskp; reparations- och förbättringsarbeten i uppödningsdammar vid fiskodlingsanst. i Kusträsk</i>	15.000 (19.000)	
utrustning för tråguppödnings vid Kusträsk fiskodlingsanstalt	Avstyrkes (10.800)	
insamling av sötvattensstatistik för åren 1958—1960	5.000 (6.000)	
<i>Arjeplogs Allmänningstyrelse; anläggande av väg till fiskodlingsanstalt vid Sälla</i>	Avstyrkes (60.000)	
<i>Nils A. Brattlöv, Svanhult, Undenäs; bidrag till driften av Svanhults fiskodling</i>	Avstyrkes (20.000)	
<i>Fiskeristyrelsen; bidrag till kostnaderna för länsfiskeritjänstemännens resor för kontroll av ålyngelledare och ålyngelsamlare under åren 1960 och 1961</i>	10.000	
<i>Statens fiskodlingsanstalter:</i>		
<i>Fiskeristyrelsen; driften av statens fiskeriförsöksstation vid Kälarne under budgetåret 1961/62</i>	43.500	
bearbetning av undersökningsmaterial, som insamlats för försöksstationens vid Kälarne räkning under budgetåret 1961/1962	3.000	
driften av statens fiskodlingsanstalt vid Älvkarleby under budgetåret 1961/62	63.400	
utökning av uppödningsutrymmet vid statens fiskodlingsanstalt vid Älvkarleby m.m.	61.000	
kostnaderna för tillsyn över laxfisket i Mörrumsån m.m. under budgetåret 1961/1962	5.000	
kostnader sammanhängande med vetenskaplig bearbetning och sammanställning av undersökningsresultat från de statliga fiskodlingsanstalterna	4.000	
<i>Undersökningsverksamhet m.m.</i>		
<i>Fiskeristyrelsen; bearbetning av fiskeribokföringsjournaler</i>	1.800	
belöningar för år 1961 åt föreståndare för fiskeribokföringsstationer samt tilläggsanslag för samma ändamål för år 1960	6.200	
inköp av ekolod	10.000	
inrättande av ett strömakvarium	Avstyrkes (10.000)	
kostnader för tryckning av vissa av professor G. Alm verkställda undersökn. vid fiskodlingsanstalten i Kälarne	5.000	
fortsatta insamlingar av fjällprov från de stora mellansvenska sjöarna	1.500	
försök med insättning av nya näringsdjur och fiskbestånd i reglerade sjöar	Avstyrkes (10.000)	
provfisken i försökssjöar vid Kälarne	3.500	
undersökn. över vattengrumlingars biologiska effekt	Avstyrkes (3.136)	
undersökning av lakbestånd i rinnande vatten	1.200	
fortsatta fiskmärkningsförsök	34.100	
<i>Fil. kand. Rolf Arnemo, Uppsala; undersökn. rörande produktionsbetingelser och produktion av lax i Hyttödammen under år 1961</i>	5.100	
<i>Professor Per Brinck, Lund; kostnader i samband med kontrollresor 1961/62 vid studium av flodkräftans ekologi</i>	14.120	
forts. undersökningar av minkens och utterns biologi	8.400 (17.895)	
<i>Fil. kand. Carl Edelstam, Zool. inst. Stockholm; studier av ålens och laxens navigering i öppna havet</i>	4.565	
<i>Docent Eric Fabricus, Stockholm; specialundersökn. i Rickleån över laxens fortplantningsbiologi</i>	Avstyrkes (11.858)	
1) Rommängdens och romstorleken säsongsförändring hos stigande lax (3.964)		
2) Den levande driften och dess betydelse		
<i>Hallands läns hskp; statistisk genomgång av undersökningsmaterial för åren 1959 o. 60 rörande Åtrans laxstam</i>	590	
fortsatta undersökningar av Åtrans laxstam under år 1961	7.000 (7.300)	
<i>Professor Hans Jörgen Hansson, Stockholm; bidrag för forskning rörande fiskgifter</i>	8.000	
<i>Sv. Insjöfisk. Centralförbund, Stockholm; till fiskeristyrelsen för import av ålyngel</i>	30.000	
<i>Laborator Bertil Kullenberg, Uppsala; för studier av reglerade sjöars bottenfauna</i>	Avstyrkes (25.000)	
<i>Laborator Nils-Arvid Nilsson, Drottningholm; fortsatt undersökn. av kanadarödingens näringsekologi och tillväxt i reglerade sjöar i Schweiz</i>	2.760	

<i>Fiskeriinspektör Åke Petersson, Luleå; undersökning rörande förekomst av fiskparasiter i regleringssjöar</i>	5.000 (5.500)
<i>Professor Wilh. Rodhe, Uppsala; fortsatta undersökn. under år 1961 rörande sjön Erkens fiskbestånd och fiskavkastning</i>	13.200
<i>Professor Lars Silén, Stockholm; undersökningar under 1961/62 av ektoparasiter (Gyrodactylidae) på fiskar i svenskt, sött, bräckt och salt vatten</i>	525
<i>Kand. Lars Österdahl, Stockholm; inköp av viss grodmansutrustning</i>	1.075
Summa kronor	414.085

Vädjan till fritidsfiskarna. Ostkustfiskarens Centralförbunds årsberättelse innehåller följande om fritidsfisket:

På många platser efter ostkusten har fritidsfisket ökat väsentligt under senare år och bedrivs i förhållandevis stor omfattning. Dessa fritidsfiskare får i de flesta fall mera fisk än vad de själva kan konsumera och oftast bedrivs försäljning av överskotten i respektive hemorter, vilket väckt stor irritation bland yrkesfiskarna, eftersom sådan försäljning i regel sker till vilka priser som helst och utan hänsyn till de bestämmelser, som gäller för yrkesfiskarna.

Ovanstående har påpekats till Riksförbundet i framställning från Svenska Ostkustfiskarens Centralförbund och för att råda bot på dessa missförhållanden har samtidigt föreslagits att Riksförbundet skulle tillskriva de större arbetsorganisationerna, såsom LO, TCO och RLF, för att hos deras medlemmar sprida upplysningar om fiskarnas föreningsverksamhet och om möjligt få fritidsfiskarna att rätta sig efter bestämmelserna för yrkesfiskarna.

Skrivelser i nämnda syftemål har också avsänts och ärendet är under behandling inom nämnda organisationer. (Ostkusten)

Rotenonbehandling av Övre Stångån? Rotenonbehandling planeras för Övre Stångånssystemet på en 50 km lång sträcka mellan Ydrehammar och Vimmerby. Förslaget, som väckts av fiskerikonsulent U. Lundin, Västervik, diskuterades nyligen vid en fiskevårdsdag, som Kalmar läns norra hushållnings-sällskap anordnat vid Storebro herrgård. Diskussionen resulterade i att det tillsattes en kommitté, som nu skall göra en förberedande undersökning och bl.a. ta reda på vad projektet kan kosta.

Sammanträdet leddes av f. riksdagsmannen Gunnar Ericsson, Vimmerby, ordförande i Sveriges allmänna fiskevårdsförbund. Han kunde hälsa ett stort antal intresserade markägare och sportfiskare välkomna. Bland deltagarna märktes fiskerikonsulenten i Östergötland, Werner Zettergren, som betecknade projektet som gigantiskt men samtidigt mycket intressant. Han hoppades att det verkligen skulle satsas på detta och att man kanske så småningom skulle kunna fortsätta inom vattensystemet i Östergötland.

Fiskerikonsulent Lundin orienterade först om hur en rotenonbehandling utföres. Det berörda området har gott om abborrar och även relativt gott om gäddor samt en del ogräsfisk. Hela detta bestånd måste först dödas innan ädelfisken kan inplanteras. För att utrotningen skall bli effektiv måste man på olika platser samtidigt tillsätta rotenon, så att hela vattendraget blir giftigt på en gång. I ett rinnande

vatten går det inte som annars att göra behandlingen på hösten, utan den måste ske när vattentemperaturen är relativt hög så att man får en hastig nedbrytning av giftet, som annars också kan påverka den fisk som finns i vattendragen nedströms, som inte skall ingå i projektet.

Stopp skall sålunda sättas före sjön Krön. Flera mindre sjöar uppströms föreslås ingå i projektet, medan andra inte skall beröras. Mellan berörda och oberörda vatten måste ordnas kraftiga elspärrar som hindrar den inte önskvärda fisken att tränga in i de vattenområden som reserverats för ädelfisk.

Jägmästare Karl Nilsson, Vimmerby, ansåg att det var för stor bit att gapa över och tyckte att det vore lämpligare att uppdelade det hela i etapper, inte minst därför att det kan bli svårt att ena markägarna. Någon röst höjdes också för direkt avslag, då man hellre ville behålla den fisk man redan har.

Kostnaderna kan ännu inte överblickas helt, men torde ligga omkring 30.000 kr. Man ansåg ganska allmänt att det är en affär som är värd att satsa på, dels ger den fina fiskebetingelser, dels kan den betyda en del ur turistsynpunkt. Genom rotenonbehandling kan man också komma åt kräftpesten och få ett nytt kräftbestånd.

Då försöket synes vara meningslöst, om man ej kan utrota varenda fisk ovanför ett absolut uppgångshinder, som utgör området nedre gräns — elspärrar nedanför resterande bäckar, tjärnar o.d. kunna säkerligen ej bli effektiva — bör man nog betänka sig mer än en gång. Att rotenonbehandling skulle göra slut på kräftpesten torde också få anses uteslutet.

Red.

Laxöringyngel med flyg till fisktomma fjällvatten. Ett 10-tal för närvarande fisktomma fjällsjöar inom Arjeplog och Jokkmokk skall besättas med laxöringyngel från Kusträsk med tankbil och flyg. 85.000 yngel skall ut på denna rätt besvärliga transport, omtalar fiskerikonsulent Uno Lappea, Luleå. Ynglet skall köras med tankbil till Kvikkjokk och därifrån blir det flyg till fjällsjöarna. Den stora sjön Pjeskejaure inom Arjeplog, överst i Piteälven vid norka gränsen, skall t.ex. få ta emot 50.000 yngel på detta sätt. Pjeskejaure är fisktomt så när som på den otrevliga stensimpan. En del av de sjöar som skall besättas med fisk ligger på över 1.000 meters höjd över havet. Kostnaden för utplanteringen svarar lappväsendet för och dessutom utgår anslag av bensinskattemedel. Lapplandsflyg sköter transportererna från Kvikkjokk.

Radioaktiv fiskmärkning. En dansk fiskeribiolog, Arne Jöker, har upfunnit en ny metod att märka fisk på när man vill studera dess vandringar. Metoden, som väckt intresse runt om i världen och nu senast tagits upp av Sovjetunionen, går ut på att man inympar urannitrat i fisken, som sedan lätt kan lokaliseras med hjälp av geigermätare.

Rörtläggning för att öka kräftorna. Vid Emsens fiskevårdsförenings årsmöte framlade fiskerikonsulent Lennart Stenberg förslag om att genom utläggning av 1 1/2 tums tegelrör, slutna i ena ändan, öka de för närvarande dåliga möjligheterna för kräftorna i länets sjöar att finna gömställen och skydd, bl.a. för minken. Rören beräknas kosta ca 17 öre per styck. Försök skall påbörjas nästa år.

Ont om gäddrom i våras. Från Västmanlands län meddelas att vårfisket efter gädda i år slagit fel. Värmen före påsk och kylan därefter har stört gäddornas rytm. Medan man normalt räknar med en inläggning av ca 250 liter gäddrom i anstalten vid Östuna — länets 63 fiskevårdsföreningar beställa årligen 6—8 milj. yngel — hade man den 19 april i år, då leken led mot sitt slut, endast fått ca 90 liter. Även norrut rapporteras liknande svårigheter beträffande romanskaffningen.

Bröding, splejk nya sportfiskar. Om några år kanske vi fiskar »bröding» och »splejk» i våra av Vattenfall reglerade sjöar i norr. Våra »gamla» öringar och rödingar har ju ofta svårt att anpassa sig i den fullständigt omändrade miljön. Bröding och splejk är hybrider som intresserar forskare och sportfiskare mycket. De är resultaten av omfattande korsningsförsök mellan olika ädelfiskar.

Brödingen har egentligen fått sitt namn på skämt av sin upphovsman, professor Gunnar Alm. Den håller just nu till vid Fiskeristyrelsens försöksstation i Kälarne och är en korsning mellan bäckröding och röding. Fiskarna är vitala, glupska, livliga och dessutom granna att se på. Professor Alm betraktar brödingen som den enda ur praktisk synpunkt riktigt lovande av de många hybrider han framställt. Den uppvisar så låg dödlighet och så goda egenskaper i övrigt att den kan rekommenderas för dammodling eller utsättning i sjöar, menar professor Alm.

I Amerika har man frejdigt sysslat med att korsa laxfiskarter med varandra ända sedan slutet av 1870-talet. Den från början viktigaste och mest lovande hybriden har varit den som uppstår då man befruktar kanadarödingrom med bäckrödingmjölke. Hybriden har kallats splake, vilket försvenskats efter uttalet till splejk.

Splejkens möjligheter i reglerade sjöar anses av amerikansk expertis som goda. Den växer snabbt (jämfört med andra rödingar), är utomordentligt kraftfull, bra sportfisk och har dessutom gett bättre återfångster då den satts ut än kanadaröding och bäckröding.

(N. K.)

Äldöden vid Skeen. Kammaradvokattiskalsämbe- tet har hos Söderbygdens vattendomstol väckt talan om ändrade bestämmelser i avseende på fångsten av ål och passagemöjlighet för nedvandrande ål vid Skeens kraftverk i Bolmån strax nedströms Bolmen. Den av ortsbefolkningen påtalade äldöden föranleder ämbetet yrka, att Sydkraft skall åläg- gas vidta sådana anordningar att äldöd för fram- tiden undvikas. På vilket sätt detta lämpligen bör ske tarvar utredning av sakunnig. Ämbetet anhåller, att domstolen skall förordna statens fiskeri- ingenjör som sakkunnig.

Före kraftverkets tillkomst fångades under tio- årsperioden 1944—53 vid gamla fisket vid Skeens herrgård i genomsnitt 2.012 kg ål pr år. Efter kraft- verkets tillkomst synes till en början ha fiskats endast i det i kraftverksdammen inrättade fisket. Åren 1954—60 har där i genomsnitt fångats 860 kg pr år. Fisket drives av Sydkraft. I den ovanför kraftverket belägna dammbyggnaden synes ha fis- kats endast fr.o.m. 1960, då fisket där utarrende- rades till fiskarna Sven och Nils Nilsson från Skå- nes Viby. Deras fångst i fjor torde ha uppgått till 800 kg. På grund av att hela ån ej fick avstängas,

dödades även under 1960 ål vid passage genom kraftverksturbinerna.

Under förutsättning att Sydkraft får tillstånd av länsstyrelsen i Växjö att vidta vissa begärda pro- visoriska anordningar skulle frågan om åtgärder till förekommande av äldöden vid Skeen inte be- höva företas till omedelbart avgörande. Frågan hur man på bästa sätt skall avlänka ål från kraft- verksintag är för övrigt — med anledning av äldöd som förekommit vid Granö kraftverk i Mörrumsån — f.n. föremål för utredning. Skäl finns måhända att avvakta resultatet av denna utredning, säger advokattiskalsämbe- tet.

90.000 nkr för årets laxfiske i Alta älv. Den ame- rikanske förläggaren Samson R. Field har i år arrenderat laxfisket i Alta älv i Nordnorge (Finn- marks fylke) under tiden 24.6—31.7 för 90.000 nkr (ca 65.000 svkr).

Restriktioner för racerbåtar på Ringsjön? De höga hastigheter, varmed motorbåtar framföras i närheten av fritidsområdena på Ringsjön, skadar allvarligt trevningen där såväl genom olycksrisker som genom störande buller framhåller landsfiskal S. Patrikson i Hörby med anledning av den av Ringsjöns yrkesfiskareförening gjorda framställ- ningen om hastighetsbegränsning för motorbåtar på sjön.

Landsfiskalen anser därför att hinder inte bör möta mot en viss inskränkning i rörelsefriheten, särskilt som det inte kommer att vålla någon nämn- värd olägenhet för dem som drabbas.

Det föreslagna fartbegränsade området av 400 m från stränderna anser landsfiskalen vara lämp- ligt. Motorbåtarnas höga hastigheter utgör också betydande risker för de badande. Vattenskidåkning bör inte få förekomma inom badområdena.

Trafik med racerbåtar med hög hastighet och vattenskidåkning har under de senare åren för- bjudits på flera håll utomlands både vid kusten och i insjöarna.

Torrläggning av Dettern? Frågan om torrlägg- ning av Dettern, d.v.s. den inre, grunda delen av den djupt inskurna vik av södra Vänern, som lig- ger öster om Vänersnäs, synes åter ha blivit aktu- ell. Vid förfrågan hos parterna har det framkom- mit dels att det ligger allvar bakom planerna på en torrläggning av Dettern, dels att dessa planer ses med oblidat ögon av yrkesfiskarna.

På 1940-talet beräknades en torrläggning av Det- tern kosta cirka 7 miljoner kronor. Då diskute- rades saken ingående, men den föll eftersom fiskar- befolkningen bestämt motsatte sig en torrläggning. Den ansåg att Dettern var en stor kläckningsplats för gös och gädda, och befarade att fisket i Vänern skulle lida allvarligt men om en invallning genom- fördes.

I samband med att frågan den gången var aktu- ell beviljade staten bidrag till Vänerns Fiskareför- bund så att detta för knappa 40.000 kr kunde in- köpa Detterns botten. I den nya fiskelagen togs Dettern upp speciellt och fiske där skulle tillåtas enligt sedvanerätt.

I dag äger alltså Fiskareförbundet botten och därigenom måste det stå som ena parten vid för- handlingar om köp. Det har gjorts gällande, att vissa undersökningar, som bedrivits de senaste

veckorna, skulle utföras på order av förbundets ordförande. Denne, Albin Aronsson i Kristinehamn, förnekar detta. Och inte bara förnekar, han mot- sätter sig absolut en försäljning och säger sig ha samtliga fiskare i norra Vänern med sig på den linjen. Aronsson ställer sig frågande till hela histo- rien och förklarar att förbundets styrelse aldrig har behandlat ärendet.

Områdena runt Dettern lider av vattnet och det skulle vara en stor fördel att få göra en invallning. Dessutom skulle här kunna skapas något stort som skulle få stor betydelse ur jordbrukets synpunkt och dessutom skapa många arbetstillfällen.

Att Dettern skulle ha någon större betydelse för fisket bestrides, och likaså att naturskyddsintres- sena skulle vara stora. En invallning skulle inte medföra några större skador.

Så står frågan om Detterns torrläggning i dag. Man kan vänta hård debatt på Vänerns Fiskar- förbunds årsstämma i Säffle den 13 juni, och där lär väl också frågas hur pågående sonderingar kan sägas ske i förbundets namn.

Höjning av äldre fiskeavgifter. Med hänsyn till penningvärdets fall har Söderbygdens vattendom- stol i tio fall höjt de fiskeavgifter som företag i södra Sverige skall erlägga i samband med tillstånd att uppföra kraftverk m.m. Höjningarna som upp- går till hundra procent eller däröver gäller från 1961.

Dyrt laxfiske. I samband med utbyggnaden av Lule älv har Vattenfallsstyrelsen köpt Sandö eller Strömörens laxfiske i älvens nedersta del för 3.4 milj. kronor. Rekordåret 1945 uppgick fiskets fångst till omkring 20.000 kg på en älvfångst av c:a 200.000 kg.

SVENSK FISKERI TIDSKRIFT

Utkommer med ett häfte per månad. Prenu- merationspris 15:— kr per år (inkl. medlems- avgift i Sveriges Allmänna Fiskevårdsför- bund). Kollektiv prenumeration 13:— kr. Prenumeration för yrkesfiskare 10:— kr. Pre- numeration direkt hos distributören.

Äldre årgångar av SFT säljas av distribu- tören i mån av tillgång. Före 1935 3:—; 1935—47 4:—; 1948—50 5:—; 1951—60 7:— pr årgång.

Red.: Fil. dr O. Olofsson, Planetgatan 15, Lund 2. Tel. 150 98.

Prenumeration } Kamrer S. Ströhm,
Distribution } Gyllenkroks allé 5, Lund.
Annonser } Tel. 174 75, bost. 123 50.

Postgiro: 9 04 92, Lund.

ANNONSTARIFF (pris pr införande):

1/1 sida (210×150 mm) 150:—
1/2 sida (105×150 eller 210×75 mm) 80:—
1/4 sida (52×150 eller 105×75 mm) 45:—
1/8 sida (26×150 eller 52×75 mm) 25:—

Rabatt vid beställning av annons i 6 häften under året 15 %, i 12 häften 25 %.

OBS! Anmäl varaktigt adressförändring till distributören!

Fiskeriassistent

Under förutsättning av stadskollegiets medgivande till tjänstens återbesättande kungöres härmed en ordinariebildande tjänst som fiskeriassistent i lönegrad 14 vid idrotts- och friluftsstyrelsens kontor till ansökan ledig.

Fiskeriassistenten har att handlägga frågor, som gälla amatörfisket, biträda stadens markförvaltande myndigheter när det gäller fiskefrågor, upprätthålla kontakt med yrkes- fiskare, fiskevattenägare m.fl., handlägga ärenden som avse efterlevnaden av gällande lag- bestämmelser o.dyl. i fiskefrågor samt att svara för försäljningen av stadens fiskekort. Han skall därjämte biträda vid handläggning av vissa andra arbetsuppgifter inom styrelsens kontor.

Sökande bör ha genomgått statsunderstödd fiskeriskola eller äga däremot svarande kompetens.

Ansökan åtföljd av styrkt meritförteckning, betygsavskrifter, referenser m.m. samt upp- gift om tidigaste tillträdesdag skall vara styrelsens kontor, Hantverkargatan 26^{III}, tillhanda senast måndagen den 7 augusti 1961.

Sökande är skyldig att på anfordran förete läkarintyg enligt fastställt formulär. Upplysningar om tjänsten lämnas av 1:e intendenten vid friluftsavdelningen, tel. 49 37 66. Meddelande om styrelsens beslut i detta ärende lämnas endast genom anslag å styrelsens kontor, Hantverkargatan 26.

Stockholm den 19 juni 1961.

STOCKHOLMS STADS IDROTTS- OCH FRILUFTSSTYRELSE

Fiskerikonsulent för Väneren

Kungl. Maj:t har medgivit att till bestridande av kostnaderna för en fiskerikonsulent för Väneren med arvode motsvarande lönegrad 15 å löneplan A må till Värmlands läns hushållningssällskap från och med budgetåret 1961/62 tills vidare utgå erforderligt belopp av de utav fiskeristyrelsen förvaltade vattenavgifterna enligt 2 kapitlet 10 § vattenlagen.

Med anledning härav får Värmlands läns hushållningssällskap förklara en extra befattning som fiskerikonsulent för Väneren till ansökan ledig med tillträde snarast. Sökande skall ha genomgått Statens fiskeriskola samt ha erfarenheter i övrigt som erfordras för befattningen. Till konsulentens förfogande står en tjänstemotorbåt. Stationsort Karlstad. Läkarintyg efter anfordran. Till Värmlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott ställd ansökan jämte meritförteckning och betygsavskrifter samt uppgift om tidigaste tillträdesdag skall vara inkommen senast den 15 augusti 1961.

Karlstad i juli 1961.

FÖRVALTNINGSUTSKOTTET

Utbildning av fiskeritjänstemän

Utbildning av fiskeritjänstemän anordnas genom Kungl. fiskeristyrelsens försorg i Göteborg med början i september 1961. Utbildningen, som är kostnadsfri, omfattar dels teoretisk undervisning under cirka 12 månader, förlagd till Göteborg, dels praktisk utbildning under cirka 5 månader, förlagd till Aneboda. Genomgången utbildning avses ge kompetens till befattning som länsfiskeritjänsteman (fiskerikonsulent) vid landets hushållningssällskap och fiskmästare vid statens lokala fiskeriadministration m.m.

För vinnande av inträde vid fiskeritjänstemannakursen kräves att vara svensk medborgare;
att vid kursens början ha fyllt 18 år;
att vara frisk samt fri från lyten och sjukdomsanlag, som gör vederbörande olämplig för verksamhet såsom fiskeritjänsteman (läkarintyg skall dock avgivas först efter särskild anmodan);
att ha genomgått andra årskurs vid folkhögskola eller annan därmed likvärdig utbildning; samt
att ha minst 24 månaders fiskepraktik.

Sökande, som antagits till elev, erhåller studiebidrag med 75 kronor per månad och svarar själv för inackordering å skolorten under den tid undervisningen pågår i Göteborg. Till obemedlad eller mindre bemedlad elev utgår efter behovsprövning stipendium med högst 100 kronor per månad.

Ansökan åtföljd av åldersbetyg, avgångsbetyg från läroanstalt samt intyg rörande fiskepraktik och ev. övriga handlingar, som sökande önskar åberopa, skall vara inkommen till Kungl. fiskeristyrelsen, box 2126, Göteborg 2, senast den 1 augusti 1961.

Göteborg den 2 juni 1961.

KUNGL. FISKERISTYRELSEN

**S N A B B
S Ä K E R
S T A R T**

året runt

Säljes hos
återförsäljare
landet runt

AB Accumulatorfabriken TOR
Norbergsgatan 3, Malmö - Tel. 803 20

Enkelknutna, Dubbelknutna eller Knutlösa?

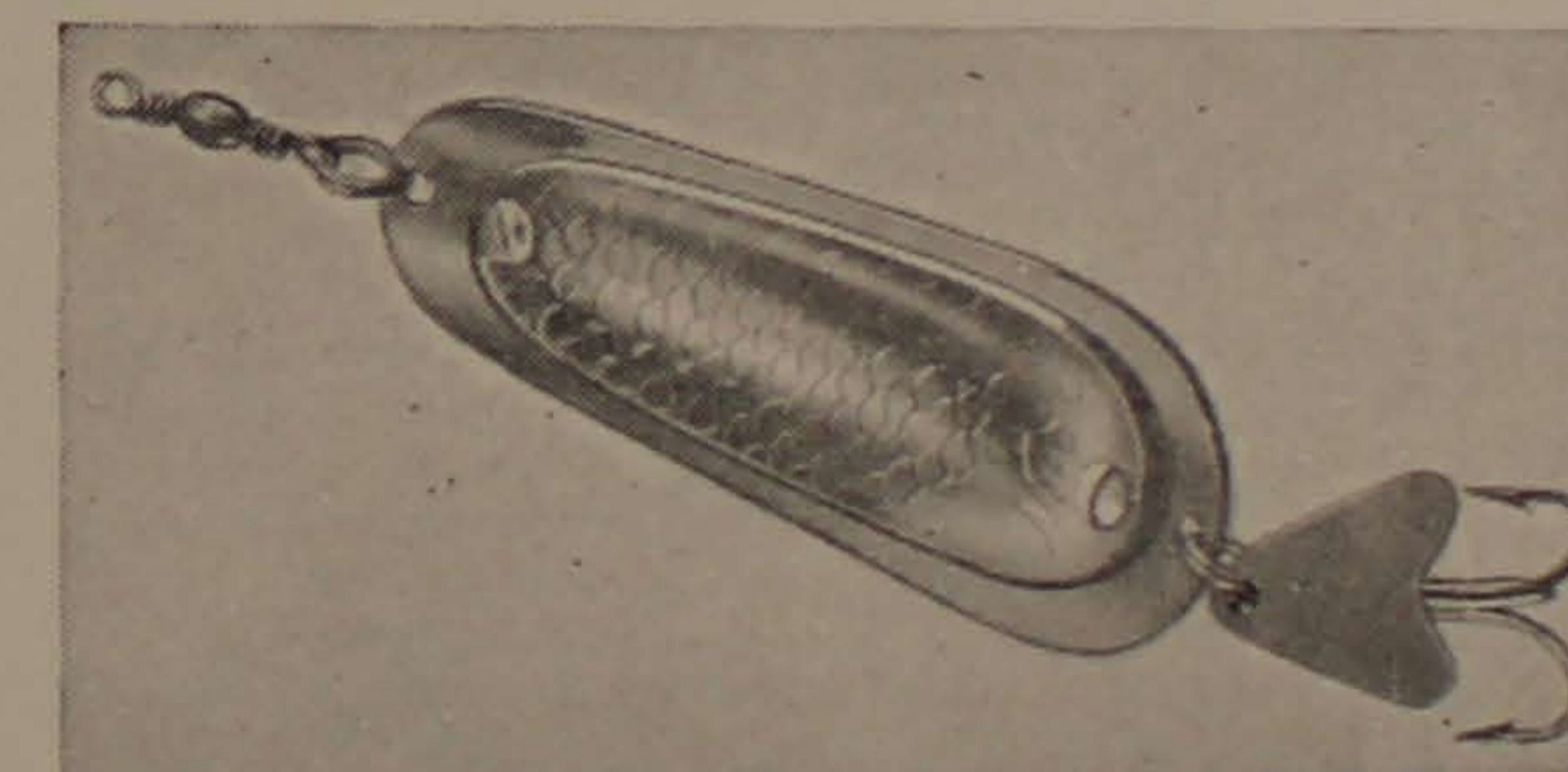
Tvinnade eller heldragna?
Nylon, perlon, kuralon, terylene
eller Polyeten?

Vi äro fackmän på
området med välsor-
terat lager och lämna
sakliga upplysningar
om garner, tälvar,
konstfibernet och
knutar.

**Lundgrens
Fiskredskaps-Fabrik A/B**

Storkyrkobrinken 12, STOCKHOLM C
Tel.: (010) 20 10 22, 10 21 22

**Sportfiskeredskap,
Ryssjor, Nät,
Mjärdar m.m.**

Katalog gratis och franco

AB Malmö Fiskeredskapsaffär
Malmö

FLUGFISKEKATALOG

Fullständig katalog över utrustning för öring- och laxfiske. AFTM's nya linsystem är tillämpat vid varje spö och lina. Denna rekommendation garanterar rätt lina till önskat spö.

Katalogen omfattar närmare beskrivning på ett 25-tal spön och ett 10-tal rullar. Ett stort antal linor med beskrivning på taperingens uppbyggnad, AFTM nr och vikt mm. Två uppslag flugor i färg hjälper nybörjaren att lära sig de vanligaste flugorna. Vidare ett rikt sortiment vadarutrustning, korgar, väskor, flugaskar mm.

*Katalogen, 56 sidor, sändes mot Kr 2: 25 i fri-
märken (helst smärre valörer).*

Bastmans

AB GEORG A. BASTMAN
Nybrog. 1, Stockholm, Tel. 010/625236, 603059

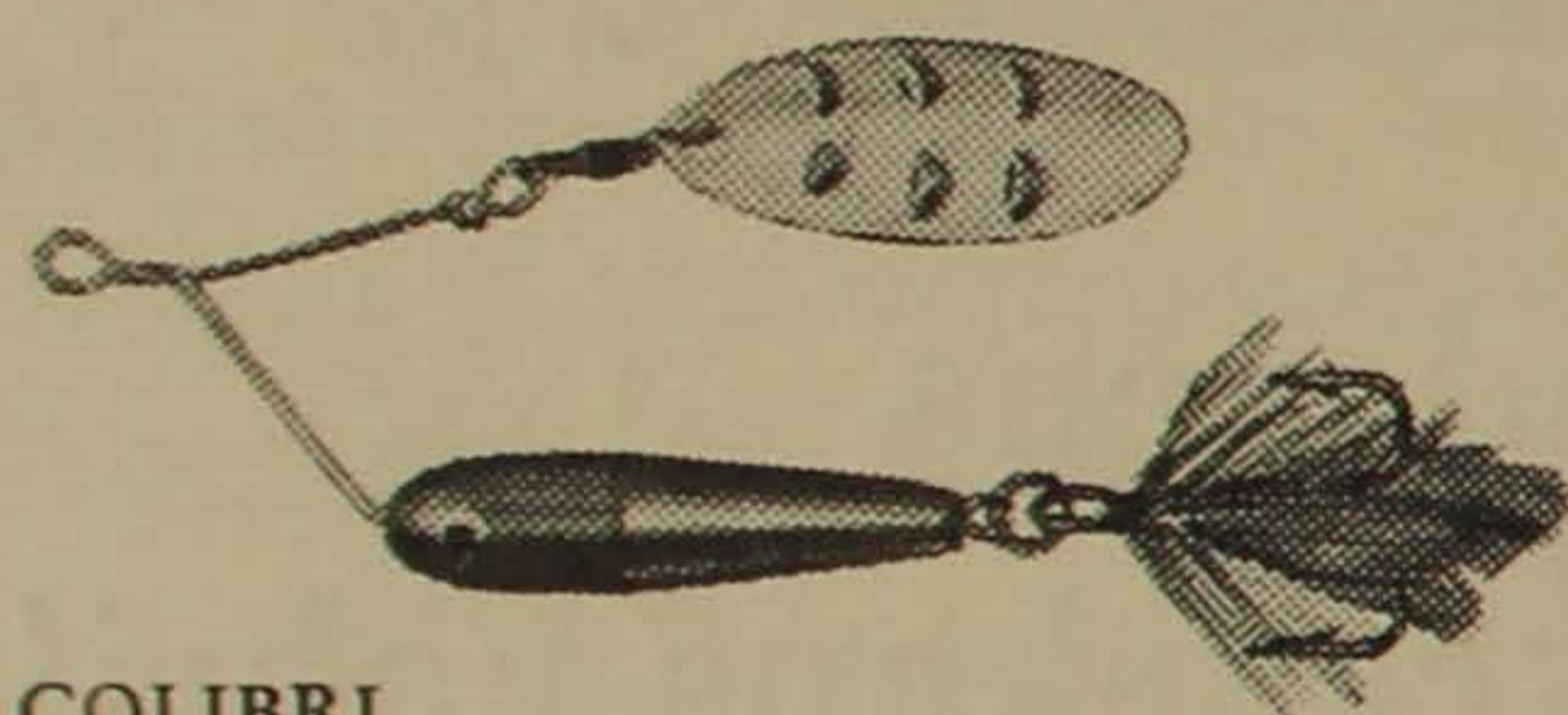
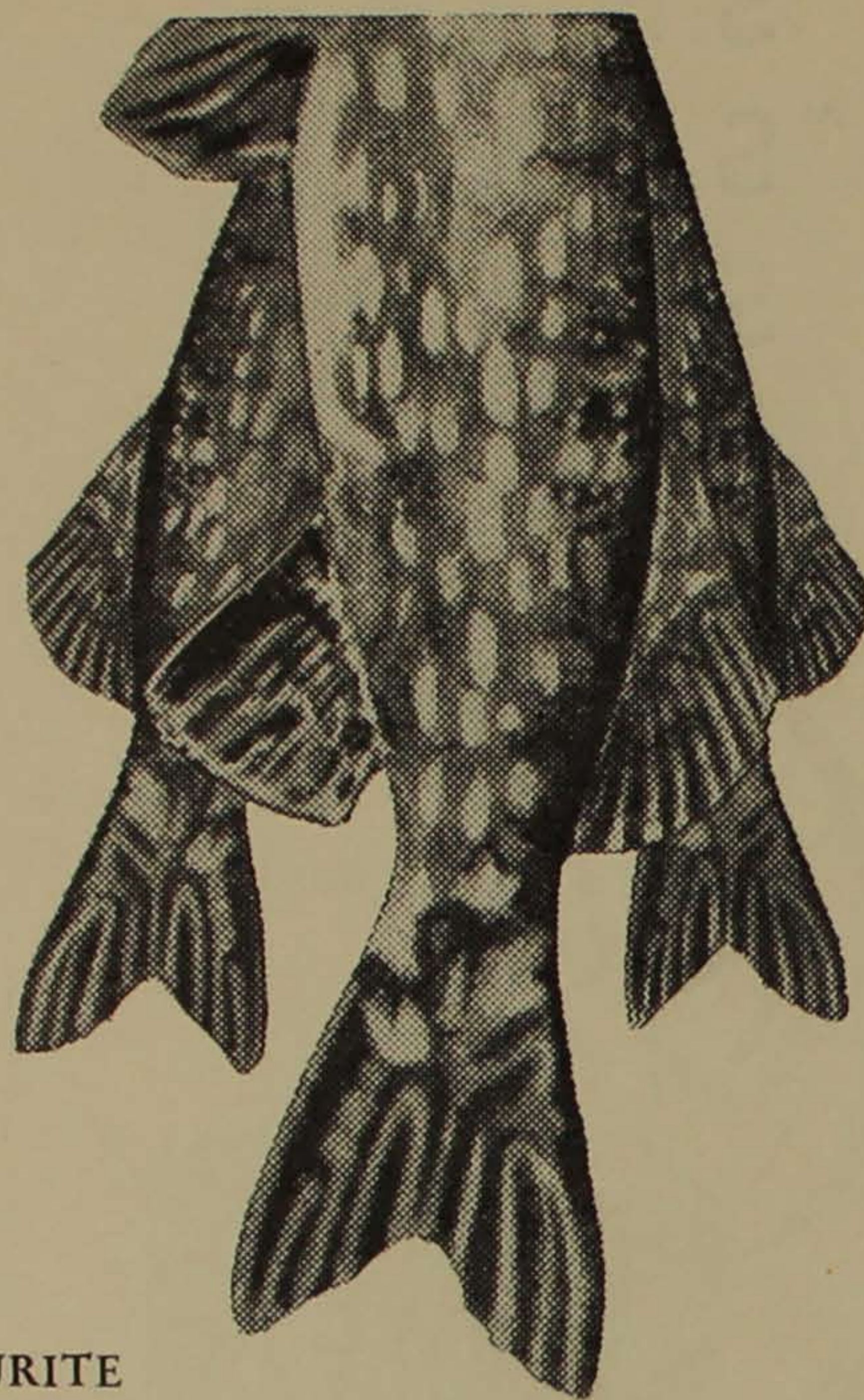
FISKA PÅ FRITID

spännande sport

DET ÄR FÅNGSTEN SOM AVGÖR
VAD BETET ÄR VÄRT

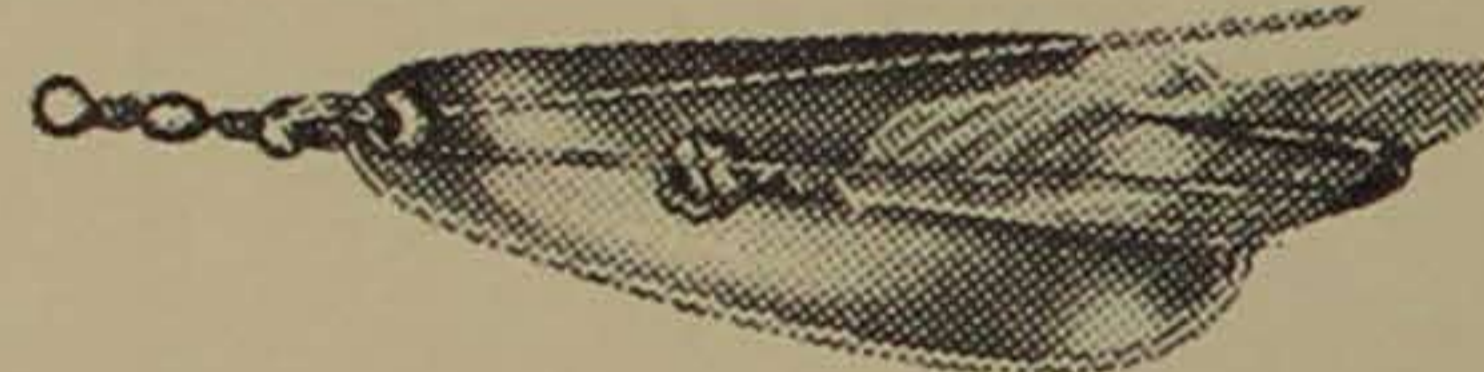
Ni behöver inte pröva ett Svängsta-bete — det har vi redan gjort. Varje nytt bete får genomgå ett hårt testprogram, som bl. a. innefattar provfiske i olika delar av landet. Inte förrän våra kinkiga experter sagt "ja", får betet släppas ut i marknaden.

Det är fångsten som avgör vad betet är värt. Finns det fisk... så får Ni hugg på Svängsta-beten.

COLIBRI

RECORD FAVOURITE

NINETTE

ABU KILLER

COLIBRI — är en ny spinnare som lockar till rasande hugg. Colibri frambringar ljudvågor, som väcker jaktlusten hos den slöaste fisk. Den utbytbara skeden roterar ovanför kroppen — Ni kan släpa betet längs botten och fortfarande fiska aktivt. Tack vare dubbelkroken är det ingen risk för bottennapp. Dessutom tvinnas inte linan.

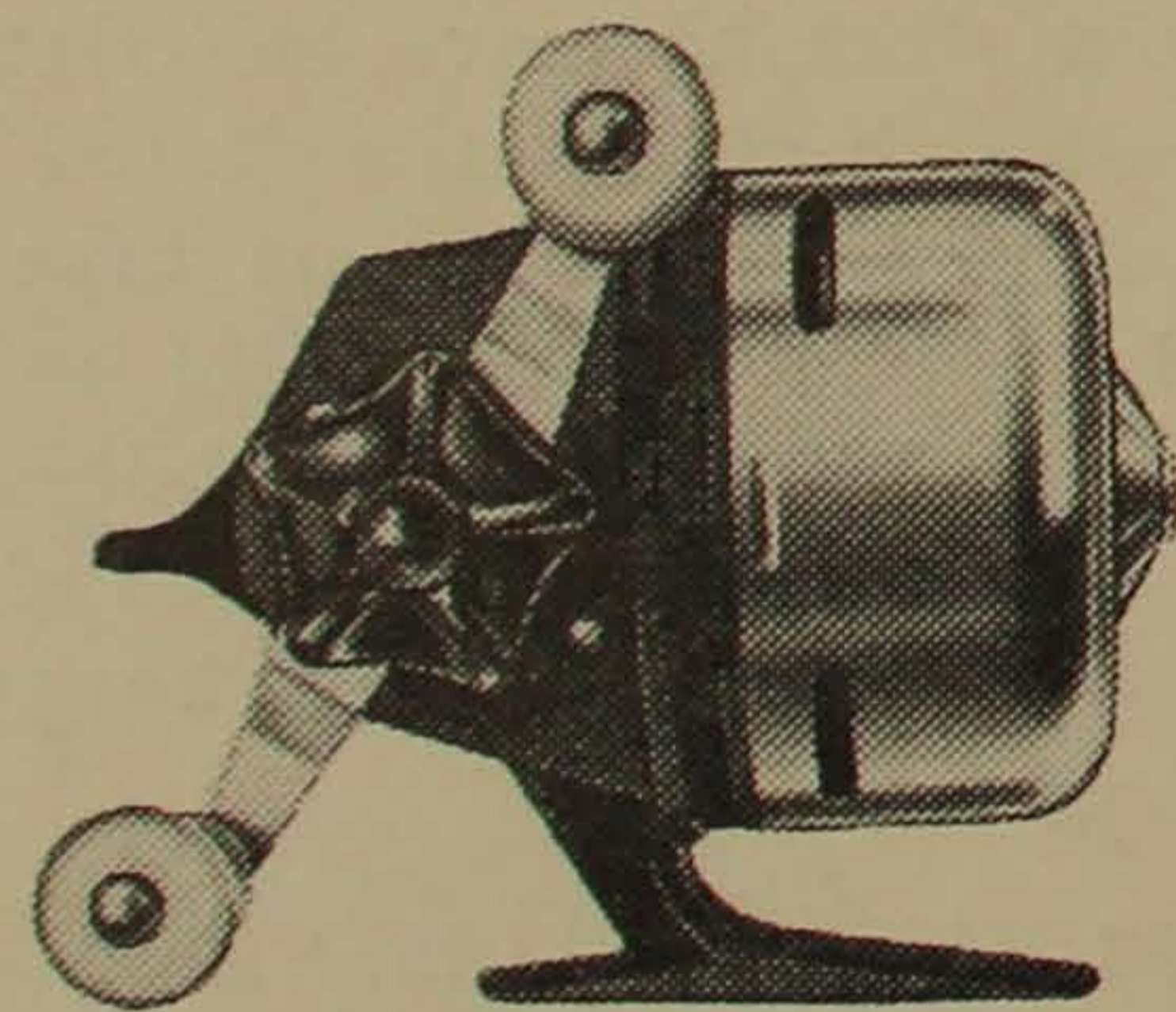
COLIBRI finns i vikterna 7, 12 och 18 gram som kostar 2:50, 2:75 och 3:—.

NINETTE är ett spinnfiskebete som ger otroliga fångstresultat. Genom sin form och djupt kupade insida har det en fisklig och lockande gång. Ninette finns i vikterna 7, 12 och 18 gram och kostar 2:—, 2:25 respektive 2:50 kronor.

RECORD FAVOURITE säkrar fångsten i vassrika vatten och eliminerar risken för bottennapp. Den dunklädda kroken skyddas med två spröt. Betets gång liknar en skadad fisks och är myc-

ket lockande för all rovfisk. Record Favourite finns i 7 och 15 gram och kostar 2:50 respektive 3:25.

Wobblern för de stora fångsterna heter ABU KILLER, därom vittnar en mängd rapporter från belåtna sportfiskare. 10 olika färger gör det möjligt att välja rätt bete för varje vatten. ABU Killer finns i tre storlekar: 7, 12 och 15 gram för 6:—, 6:50 och 7:— kronor.

ABU-MATIC 75 — en helt ny rulle med stor lin-kapacitet. Den är direkt driven — när fisken rusar går veven bakåt precis som på en vanlig spinnrulle. Samtidigt kopplas friktionsbromsen in automatiskt. ABU-MATIC 75 har vidare greppriktig utlösning-knapp som hjälper Er att bromsa kasten mjukt och ryckfritt. Den har kryssuppläggning som hindrar linvarven att skära ner.

ABU-MATIC är de enda rullar som levereras med signallina.

ABU-MATIC 75 levereras fullt klar för fiske med 110 m ABULON Signallina samt kastvikt. Kr 68:—.

Hämta
Napp och Nytt 1961
gratis hos Er
redskapshandlare!

AB URFABRIKEN SVÄNGSTA

